

MAGYAR LÁZOK

4 lei

Taxa postală plătită
aprobărilor Dir. Gen.

LEU-POSTA

Nagys. Ramaszetter Róbert urnak
BUDA

Főszerkesztő:
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP
V. évfolyam, 261 (1407) szám * Vasárnap, 1936 november 15

Főmunkatárs:
dr Gyárfás Elemér

Minisztertanácsi ülés volt a parlamenti munka előkészítésére

Megállapították a trónbeszéd szövegét. — A sajtóról és a miniszteri felelősségről a szenátushoz nyújtanak be törvényjavaslatokat, az ujoncozásról és a közvagon védelméről a képviselőházban

Bucuresti. Saját tud. A kormány tagjai péntek este minisztertanácsra ültek össze, amelynek végeztével a következő hivatalos jelentést adták ki:

A minisztertanács megállapította a törvényjavaslatok parlamenti vitájának munkarendjét és elhatározta, hogy a sajtótörvény és a miniszteri felelősség törvényjavaslatát a szenátusban nyújtja be, a közvagon védelmére és az ujoncozás törvényének módosítására vonatkozó javaslatot pedig a képviselőházban.

Ezenkívül kiszivárgott értesülések szerint a miniszterelnök felolvasta a trónbeszéd szövegét, amellyel vasárnap megnyitják a parlament rendes ülését. A minisztertanács jóváhagyta a szöveget.

A miniszterelnök a minisztertanács után kihallgatáson jelent meg a királynál és benyújtotta a trónbeszédet jóváhagyás végett.

A trónbeszéd felsorolja a törvényjavaslatokat, melyek a folyó ülészakban megszavazásra kerülnek. A politikai részben olyan kitételek vannak, amelyek a jelenlegi kormányzás állandóságát hangsúlyozzák. A trónbeszéd külpolitikai részében kifejezésre jut, hogy Románia nyugodtan várja a fejleményeket, hiszen szövetségeseihez, akiket továbbra is meg akar tartani magának. A trónbeszéd hangsúlyozza a kisanant szolidaritását, amelyet a tagállamok megerősítettek Pál herceg és Benes bucaresti, valamint Károly király prágai látogatása alkalmával.

**HÁROM ÚJ SZAKMINISZTERIUM LÉTESÜLT:
A LÉGÜGYI, A TENGHERÉSZETÜGYI ÉS A NEVELÉSÜGYI.**

Bucuresti. Saját tud. A péntek esti minisztertanácsban Tatarsescu beszámolt a légügyi és tengerészeti minisztériumok rendeletéről.

A román sajtó vezető lapjai a bécsi hármastól

A *Lupta* szerint a bécsi hivatalos közlemény műzoriussá teszi a gazdasági együttműködést a Dunamedence államai között. Egyébként — írja — a határozatnak semmi jelentősége nincs, mert a békeszerződéseket más államok is aláírták, amelyeknek döntő szavuk van ebben a kérdésben.

Az *Adevarul* szerint a római egyezménynek ez a kiegészítése még jobban növeli a hasonlóságot az egyezményt kötő három állam és a kisanant szervezete között.

Bucuresti. Saját tud. A fegyverkezési egyenjogúságra nézve az *Universul* a következőket írja:

— Bevalljuk, hogy minket nem lepett meg a bécsi közlemény. Hiszen úgy Ausztria, mint Magyarország évek óta lázasan fegyverkeznek, mindenkinek tudtával és szemeláttára. Valójában a bécsi közlemény csak a tényleges állapot beismerése és nincs más célja, mint hogy törvényessé tegye a nemzetközi kötelezettségek megszegését. Nem csodálkozunk az események e logikus folyományán, mert a nemzetközi politikában az utóbbi időben mindig diadalmaszkodott a befejezett tények doktrínája. A kis-

antantnak való létesítéséről. Mint közöltük, a minisztérium vezetését *Caranfil*, eddigi légügyi alminiszterre bízzák, a tengerészeti alminiszter *Balanescu* tengernagy lesz. Mindketten ma fogják letenni az esküt.

Ugyancsak rendeletéről választja el a vallás és művészeti minisztériumot a közoktatásügyitől, amely tényleg már különváltan működik. A közoktatásügyi minisztériumot ezután Nemzeti Nevelésügyi Minisztériumnak fogják nevezni.

NAGY ÜNNEPEK DECEMBER ELSEJÉN.

December elsején, Ardeal csatlakozásának évfordulóján nagyarányú ünnepek lesznek Bucurestiben, amelyekben részt fog venni egy-egy csoport csehszlovák és jugoszláv parlamentár is.

A BANKOKRÓL ÉS A KISIPARRÓL IS RENDELETTÖRVÉNYEKET AKARTAK KIADNI

Bucuresti. Saját tud. *Bratinou* Dinu pártvezér az Oradeáról való visszaérkezése után tárgyalásokat folytatott *Tatarsescu* miniszterelnökkel a parlament megnyitásával kapcsolatos kérdésekről. A rendelettörvények ügye is szóba jött a pártelnök és a miniszterelnök között. Az utóbbi időben ugyanis a kormány több rendelettörvényt bocsátott ki, amelyek a sajtóban is élénk tiltakozást váltottak ki. *Bratinou* ellenezte ezek kibocsátását, azzal érvelve, hogy ez néhány nappal a parlamenti ülészak megnyitása előtt nem indokolt. A pártvezér csak hosszabb rábeszélésre egyezett bele a rendelettörvények kiadásába; azonban két rendelettörvényt, és pedig a hitel újraélesztésére és a kisipar támogatására vonatkozókat, mégis sikerült visszavonatnia. Ezek helyett a kormány törvényjavaslatokat terjeszt a parlament elé.

A román sajtó vezető lapjai a bécsi hármastól

antantnak bizonyára meglesz erre a válasza. Tudomásunk szerint

a három külügyminisztérium között meg is kezdődött már a megbeszélés, hogy a bécsi közleményre a felelet minél hamarabb megadható legyen. A kisanant ugyan leszógezte már, hogy azonnal lépéseket tesz, ha Ausztria gesztusát Magyarország is ismétli,

de ettől függetlenül a kormánynak támogatnia kell a romániai antirevizionista mozgalmat. Meg kell mutatnunk, hogy nem félemlitenek meg minket sem a megfontolt szavak, sem az előre megfontolt tettek.

A *Curentul* is azt írja, hogy a bécsi közlemény nem lépte meg a román politikai köröket. Várták ezt még mielőtt *Mussolini* beszéde elhangzott volna s aztán ez Magyarországon nem változtat semmit a tényeken. Ugy látszik azonban — folytatja a *Curentul*, — hogy a bécsi beismerés folytán újra erősen megnyilatkozik a kisanant szolidaritása. Erre vallanak a belgrádi táviratok, valamint az a tény, hogy Viktor *Antonescu* külügyminiszter tegnap a bécsi eseményekkel kapcsolatban kétórás megbeszélést folytatott Jan *Seba* csehszlovák és *Kassidolac* jugoszláv követtel.

Madrid rémes napjai

Irta: Dr Léber János

Amikor, ezelőtt körülbelül 3 hónappal Franco tábornok hadseregének első csapat-estei kikötöttek Spanyolország déli partvidékei s megkezdték tisztogató munkájukat az anarchiába szédült Ibériai-félszigeten, senki se gondolta azt, hogy ebből a szerény, nem nagy robajjal, görögtűz nélkül indult kezdeményezésből a világtörténelem legizgalmasabb szabadságharca, de egyben legnagyobb mérvű és legvéresebb polgárháborúja fog kibontakozni. Sokan voltak, akik az összecsapás első hírére legintettek egyet a kezükkel s azt mondták: a spanyolok megint nem férnek a hőrkben; túl sokat pihentek; meggyűlt és megsűrűsödött a vérük s most lecsapják egy kicsit a túlduzzadt ereket.

A spanyol nép fizikai és lelki alkata, deh vérmérséklete, történelme ezt a felfogást látszott igazolni. Néhány hétig valóban kevesen vették komolyan a száműzött tábornok „kalandos” vállalkozását. Hiszen csak az utolsó 3—4 esztendőben annyi jobb- és baloldali felkelés, annyi jobb- és baloldali győzelem és leveretés lepte, döbhentette és szédítette meg a világeseményeit figyelő szemmel kísérő krónikásokat, hogy a marokkói csapatok hadmozdulatait egy ideig nem tudták megkülönböztetni a Spanyolországban szokássá, sőt divattossá vált katonai zendülésektől.

Teltek-multak azonban a hetek. Spanyolország északi és déli részein egyre véresebb és komolyabb harcok alakultak ki. A nemzeti csapatok érett és előre kitervelt, céltudatos stratégiával egymásután foglalták el a vörös köztársaság városait, amivel szemben a szocialista-kommunista kormány egyre kegyetlenebb, elvadultabb eszközökkel és módokon védte omlani készülő pozícióit. A még hatalmas alatt álló lakosság megfélemlítésére, a belső lázongás megakadályozására s a nemzeti csapatok előnyomulásának lelki hatásokkal való meggyűlésére olyan barbár, embertelen eszközökhöz folyamodott, a kegyetlenkedésnek, kínzásnak, vérengzésnek oly raffiniált módjait találta ki és alkalmazta, amelyek mellett a Nérók, Diokleciánok, Dzsingiszkanok, kínai hóhérok borzalmas elgondolásai és szörnyű tettei ártatlan huncutkodásnak, gyermekded csinyvetéseknek látszanak. Arra számított a vörös diktatura, hogy ha a vezéreket nem is, de a katonákat meg tudja lágyítani és állítani, fegyelmüket meg tudja lazítani és bontani a fenyegetésekkel és azokkal a közönséges büntetésekkkel, amelyekkel fenyegetéseit az ártatlanok ezreire és tízezeire, — talán éppen olyanokon, akik a nemzeti seregben szolgáló tisztek és katonák hozzátartozói voltak — végrehajtottak. Emellett szívósan, keményen, konokul állotta a harcot is. Nem volt egyetlen város, egyetlen falu sem, melyet harc és vér nélkül adott volna fel.

Hónapok kudarcai és vereségei után meg kellett azonban a vörös kormánynak győznie arról, hogy úgy a fenyegetései, megfélemlítései, mint katonai intézkedései és erőfeszítései eredménytelenek maradtak és hogy a bolsevista uralom, vagy diktatura bukását semmi sem képes megakadályozni. Semmi sem lett volna hihetőbb ezek után, mint az, hogy kerülni fogja a tovább menő vérengzést, kimélni fogja nem csak az ártatlan túsok, hanem a maga proletár híveinek drága vérére is s a kilátástalan és tarthatatlan helyzet egyedül he-

lyes és tisztességes konzekvenciáit levonván, harc nélkül engedi át a teret Franco tábornok csapatainak és kormányának.

Nem így történt. A vörös kormány és vörös hadsereg vezetői nem ismerik a józan logika és a becsületes gondolkodás törvényeit. Ők csak egyet ismernek: a féktelen terrort s a patakokban való vérontást, még akkor is, amikor minden csepp vér kiöntése felesleges, minden terror hiábavaló, mert az új történelem megindult szekerét megállítani nem tudja. Madrid minden utcáját, minden darab utcakövet, minden házát és terét nehéz és kegyetlen harcok árán tudja birtokába venni a nemzeti hadsereg. Ahány lépés, annyi seb vagy emberélet. A harcászat történetében nem volt még erre példa: egy milliós lakosú főváros a legszörnyűbb és legmodernebb fegyverek pörölycsapásai alatt remeg. „Gránátűz alatt áll Madrid, — írja a haditudósító. — Dübörög a föld és jajveszékkel a levegő. Mindössze 1800 méter a főváros szíve: a *Puerta del Sol*. A Nap-kapu terének legszűkebb környéke, ahol a nagy főútvonalak futnak össze. Hajmeresztő a káosz. Va banque-játék ez a halállal mindkét részről.“ A vörösek oldalán leírhatatlan a felfordulás s minden képzeletet felülmuló a terror. Elvadultságban az anarchista-lányok s a *Carcel Mujer* kiszabadított női fegyencei vezetnek, akiknek első dolguk volt a madridi divatszalonok kirablása. Uszályos, kivágott estélyi ruhákban, selyembe, bársonyba öltözködve mennek a biztos halálba. A másik nagy börtönben: a *Carcel Modelaban* pedig ezalatt halálfelelemben remegnek a tűzok. Ha ugyan él még egy is közülök. Nem valószínű. Hiszen Alicanteban, ahova most menekült a Caballero-kormány, egyetlen légitámadás miatt 1000 polgári túszt mészároltak le a bosszút libegő vörösök.

Európai szem nem látja, európai fül nem érti ezeket a dolgokat. Európai elme nem tudja befogadni, európai ész nem tudja hova, hogyan elkönyvelni ezeket az eseményeket. Nem tud magyarázatot találni arra, ami ott történik. Tudja mindenki, hogy a spanyol jellem különleges, a spanyol nép vérmérséklete szerelenségekre hajló. Lelkülete kegyetlenségre hajlamos. Csupán az izgalom gyönyörűsége kedvéért tud örülni a vér, szenvedés és halál látásának. Régi, átkos mór-arab örökség ez, amelytől nem tud szabadulni s amelyet a kereszténység se tudott belőle kiirtani.

A nagy és dicső történelmi mult emlékei is lázítólag hatnak a vérben és idegekben. Öntudatlan keserűség él minden spanyolban a nagy történelmi „lecsúszás“ miatt. Mi volt Spanyolország valamikor és mi ma — politi-

kailag? A nemzetek tengeren inneni és tengeren túli koncertjében? A közismert spanyol gőg sajnos már csak hazug visszfénye régi évszázadok pazar dicsőségének. De elárulja egyben annak is, hogy meghasonlás, megvetés, bosszú él benne mindennel és mindenkivel szemben, aki és ami csak él, boldogul, virágszemből, ahol egykor ő volt az „úr“. Ez a hazug gőg, ez a haragos bosszú az anarchia kezdete — mindenütt.

Tudjuk azt is, hogy sok volt a baj a spanyol társadalmi és politikai életben is. Égbe kiáltó igazságtalanságok, régi megkövesedett antiszociális intézmények választották szét s tették egymás halálos ellenségévé a társadalmi osztályokat. Idejekorán érkező, radikális reformokkal sok bajt meg lehetett volna előzni. De nem mindent!... Mert a rabszolgaság szegénye, elkeseredése se tudna elegendő magyarázat lenni arra, ami most Spanyolországban végbemegy. Egy nemzet marcangolja önmagát. Testvér öli a testvért. Vér tagadja vért. Maga Moszkva hitetlenül áll a tényekkel szemben: spanyol a spanyolnak leghalálosabb ellensége. legkegyetlenebb kínzója, hóhéra tud lenni!... Miért? A hatalom megtartásáért? Szó sincs róla. A barrikádok tetején harcoló anarchista forradalmár tudja már, hogy minden elveszett. Tudja azt is, hogy felbujtói megszöktek. Hitvány, gyáva, alávaló önző módon magára hagyják — elpusztulni. Azamat, Caballerot, Rosenberget is gyűlöli, szidja és átkozza már... Mégse adja meg magát! Miért?

Lehet-e itt eszmei fanatizmusról, hősiességről beszélni?

Érdemelhet-e parányi elismerést is az az elszántság, az a kitartás? Az utolsó lehelletig? Az utolsó csepp vérig? Azt hisszük: nem! Semmi köze ennek a viselkedésnek az igazi katonához, az igazi hívő hősiességéhez! A bosszú örülete, a düh megszállottsága, a harag paroxizmusa az egész! A vérontás bódulata. Amilyenbe a gyilkos zuhan az első ütés, vagy szúrás után, az első csepp vér láttára. Esztétizmus. Féktelen, vérengző állattá vadul. S ebben a „vesztség“nél több: sátáni örületben önmagát is szívesen feláldozza, csak másokat is magával rántasson a megsemmisülésbe.

Egyéves őszibarack

oltíványaim jegyzékét kívánatra ingyen és bérmentve megküldöm

Székely virágüzlet

Oradea, Bulevardul Regele Ferdinand No. 26.

Beteglátogatás

Írta: Dallos Sándor

Furesz dolog ez, de őszinte és igaz; ebben a kis tárcában elmondom az én különös látogatásomat a tüdőszanatóriumban. Csak azért mondom el, hogy: milyen különös az ember.

Nos, a napokban meglátogattam egy ismerősömet, aki tüdőbajos.

A szanatórium, ahol fekszik, fent van a hegyen, a napsütés és a kék ég tisztaságában, szinte mintha valami csillagon állana, vagy maga is csillag lenne. Idelent a városban felhős, ködös idő volt, nyálkás, nyirkos köveken vittük magunkat előre s a korán beállt sárga-észben olyan volt a város, mint valami „okk, ahol az átázott házak a hajók.

Ilyen volt a város, fent meg, mert a felhők nagyon alacsonyan jártak, süttött a nap és langyos szép színek ömlöttek el mindenem. Ide lent laktak a realitások, odafent a mesék. A szanatórium homlokzata úgy ragyogott a fényben, mint valami királyi kastély, hogy csaknem elröppent a fényben. Valóságban olyan volt a ház fényes profilja mellett, mint valami ragyogó, fehér márványcsarnok falánál egy odaféltatott vasbot.

Hozzátartozik a történethez, hogy míg jöttem fel, fáradt voltam, mint ahogy csaknem mindig fáradt vagyok, mert sok robotba kerül az élet s az egészet kicsit unom is. Unom. Mind gyakrabban olyan, mint a verki, amely folytonosan ugyanazt a dallamot játsza. Nehéz frissnek maradni és nehéz derűsnek. Ez az

egész feljövetelem is, hogy egész őszinte vagyok, jóformán csak kötelesség volt. Legszívesebben olvastam volna egy könyvet vagy áludtam volna a délutánt, mert vasárnap volt. De hát mégis feljöttem. Az úton szórakozottan nézegettem s így láttam, hogy rácsosablaku rendőrségi tolonkocsin visznek valkiket. No jó, nyilván rabok s a gyűjtőfogházba viszik őket. Aztán a villamosban fel kellett állnom egy öreg embernek s nem szívesen tettem, mert jó volt ülni. De hát belémnevelték, hogy udvarias legyek az öregekkel. Később megnézett egy barnaszemű, melegarcú nő. Legyintettem magamban s kinéztem az ablakon. Mi történt még? Adtam egy koldusnak. Láttam néhány utálatos jampecarcot. Monoklit. Púpost. Sántát. Szépet. rútát. Moziportást, vasutast, sofórt, katonát, hivatásokat, kereskedőt, politikust, mesermebert, kávést, villamoskalauzt, már akiket lehet itt látni az utcán menet. Hát nem tisztá unalom ez? Nem verkliszó? Hétfő, kedd, szerda, csütörtök... A mindennapok. Az ember le- rázná magát! Eh!

Igy értem fel a ragyogásba a betegek közé. — Milyen szép itt! — gondoltam. — Ilyen helyen kellene élni az embernek, szép békében, hogy el ne kopjék benne a csoda.

Ezt gondoltam s határozottan irigyeltem azokat a betegeket, akik itt élnek ezeken a csöndes, őrző szanatóriumi falakon belül, elgondolkodnak, elbóbiskolnak elbeszélgetnek, a robot a lábuk alatt odalent és ők idefent szabad és külön világ. Csak úgy jutott eszembe, mint valami távoli méhziümmögés, hogy meg is lehet halni ezek mögött a csöndes és őrző falak mögött s hogy itt élnek azok a szörnyű műszavak, mint kaverna, pneumotorax, torako-

plasztika... De hát mondom, mindez csak olyar volt, mint a légyzümmögés.

Vittem egy csokor virágot is s végig gondoltam egy csomó adomást, amit majd elmondok, hisz illő, hogy vidámakat mondjon a beteglátogató és sorra vettem a híreket, a pletykákat, amiket hoztam magammal és gondoltam, csinálók az ismerősömnek s a társainak néhány mulatságos órát. Majd megnevettem őket.

Bementem és telve voltam jó szándékkal. — Jónapot. — mondtam széles gesztussal.

— Jónapot, uraim.

— És az ismerősömnek: — Szervusz!

Letettem az éjjeliszekrényére a virágot és egyszerre csak valami különös érzés fogott el. Olyan szőreletesnek és félszegnek éreztem magam is köztük, mint egy mesterlegény. Mint egy idegen ember egy idegen világban. Ismerősömet egészséges korában mindig egy kicsit főtem, egészséges korában mindig egy kicsit főlényesen kezeltem, olyan jóindulatú főlényen és most itt az ágyak, a hőmérők, a láztáblák, az olajfestékes falak között sehogy se találtam a főlényemet. Nem leltem a máskor mindig kész biztosságomat.

— Milyen jó színben vagy! — próbáltam a régi módszerre, de valahogy zavart voltam.

— És milyen kitűnő színben vannak az urak is! — fordultam a többiekhez, de csak nem ment a természetesség, valami hiba volt és néztem körül, mi okozhatja. A falak? A hőmérők? A láztáblák? Az ágyak? Hogy ennyi ember betegen fekszik itt?

És ez különös volt és hogy segítek magamon, kezdem beszélni, hogy mi újság ide lent,

plasztika... De hát mondom, mindez csak olyar volt, mint a légyzümmögés.

Vittem egy csokor virágot is s végig gondoltam egy csomó adomást, amit majd elmondok, hisz illő, hogy vidámakat mondjon a beteglátogató és sorra vettem a híreket, a pletykákat, amiket hoztam magammal és gondoltam, csinálók az ismerősömnek s a társainak néhány mulatságos órát. Majd megnevettem őket.

Bementem és telve voltam jó szándékkal. — Jónapot. — mondtam széles gesztussal.

— Jónapot, uraim.

— És az ismerősömnek: — Szervusz!

Letettem az éjjeliszekrényére a virágot és egyszerre csak valami különös érzés fogott el. Olyan szőreletesnek és félszegnek éreztem magam is köztük, mint egy mesterlegény. Mint egy idegen ember egy idegen világban. Ismerősömet egészséges korában mindig egy kicsit főtem, egészséges korában mindig egy kicsit főlényesen kezeltem, olyan jóindulatú főlényen és most itt az ágyak, a hőmérők, a láztáblák, az olajfestékes falak között sehogy se találtam a főlényemet. Nem leltem a máskor mindig kész biztosságomat.

— Milyen jó színben vagy! — próbáltam a régi módszerre, de valahogy zavart voltam.

— És milyen kitűnő színben vannak az urak is! — fordultam a többiekhez, de csak nem ment a természetesség, valami hiba volt és néztem körül, mi okozhatja. A falak? A hőmérők? A láztáblák? Az ágyak? Hogy ennyi ember betegen fekszik itt?

És ez különös volt és hogy segítek magamon, kezdem beszélni, hogy mi újság ide lent,

plasztika... De hát mondom, mindez csak olyar volt, mint a légyzümmögés.

Vittem egy csokor virágot is s végig gondoltam egy csomó adomást, amit majd elmondok, hisz illő, hogy vidámakat mondjon a beteglátogató és sorra vettem a híreket, a pletykákat, amiket hoztam magammal és gondoltam, csinálók az ismerősömnek s a társainak néhány mulatságos órát. Majd megnevettem őket.

Bementem és telve voltam jó szándékkal. — Jónapot. — mondtam széles gesztussal.

— Jónapot, uraim.

— És az ismerősömnek: — Szervusz!

Letettem az éjjeliszekrényére a virágot és egyszerre csak valami különös érzés fogott el. Olyan szőreletesnek és félszegnek éreztem magam is köztük, mint egy mesterlegény. Mint egy idegen ember egy idegen világban. Ismerősömet egészséges korában mindig egy kicsit főtem, egészséges korában mindig egy kicsit főlényesen kezeltem, olyan jóindulatú főlényen és most itt az ágyak, a hőmérők, a láztáblák, az olajfestékes falak között sehogy se találtam a főlényemet. Nem leltem a máskor mindig kész biztosságomat.

— Milyen jó színben vagy! — próbáltam a régi módszerre, de valahogy zavart voltam.

— És milyen kitűnő színben vannak az urak is! — fordultam a többiekhez, de csak nem ment a természetesség, valami hiba volt és néztem körül, mi okozhatja. A falak? A hőmérők? A láztáblák? Az ágyak? Hogy ennyi ember betegen fekszik itt?

És ez különös volt és hogy segítek magamon, kezdem beszélni, hogy mi újság ide lent,

plasztika... De hát mondom, mindez csak olyar volt, mint a légyzümmögés.

Vittem egy csokor virágot is s végig gondoltam egy csomó adomást, amit majd elmondok, hisz illő, hogy vidámakat mondjon a beteglátogató és sorra vettem a híreket, a pletykákat, amiket hoztam magammal és gondoltam, csinálók az ismerősömnek s a társainak néhány mulatságos órát. Majd megnevettem őket.

Bementem és telve voltam jó szándékkal. — Jónapot. — mondtam széles gesztussal.

— Jónapot, uraim.

— És az ismerősömnek: — Szervusz!

Letettem az éjjeliszekrényére a virágot és egyszerre csak valami különös érzés fogott el. Olyan szőreletesnek és félszegnek éreztem magam is köztük, mint egy mesterlegény. Mint egy idegen ember egy idegen világban. Ismerősömet egészséges korában mindig egy kicsit főtem, egészséges korában mindig egy kicsit főlényesen kezeltem, olyan jóindulatú főlényen és most itt az ágyak, a hőmérők, a láztáblák, az olajfestékes falak között sehogy se találtam a főlényemet. Nem leltem a máskor mindig kész biztosságomat.

— Milyen jó színben vagy! — próbáltam a régi módszerre, de valahogy zavart voltam.

— És milyen kitűnő színben vannak az urak is! — fordultam a többiekhez, de csak nem ment a természetesség, valami hiba volt és néztem körül, mi okozhatja. A falak? A hőmérők? A láztáblák? Az ágyak? Hogy ennyi ember betegen fekszik itt?

És ez különös volt és hogy segítek magamon, kezdem beszélni, hogy mi újság ide lent,

Előkészületek Antonescu külügy-miniszter lengyelországi utjára

Bucuresti. Saját tud. Beck lengyel külügy-miniszter Londonból való visszaérkezése után érintkezésbe ép Victor Antonescuval, a román külügyminiszter varsói látogatása programjának megbeszélésére.

Mexikóból nyulik ki az anarchista kéz Spanyolországba

Mexikó-Cityből jelentik: A rendőrség lelepte az „ibériai anarchisták” kétezer tagból álló szövetségét, amely az utóbbi időben sorozatos merényleteket követett el. A Quatemala és San Salvador követsége elleni merényletek tettesei letartóztatása után kiderült, hogy a spanyolországi anarchistákkal szoros összeköttetésben állanak és egész Mexikó forradalmasítását tervezik.

Jugoszlávia állásfoglalása a bécsi hármasterkezet határozatai felől

Lehetőnek tartja az együttműködést a kisantant és a római egyezmény államai között

Belgrádból jelentik: A bácsi értekezlet hivatalos záróközleményei belgrádi politikai körökben nem keltettek nyugtalanságot. Illetékes körök azt mondják, hogy a bécsi hármasterkezet határozatainak az a része, melyet nyilvánosságra hoztak, nem okoz bonyodalmat Közép-Európában és a határozatok nem állják útját a kisantant és a római egyezmény államai között való együttműködésnek.

Ami Ausztria és Magyarország fegyverkezési egyenjogúságát illeti, belgrádi politikai körök kijelentik, hogy a jugoszláv állam és a kisantant államainak állásfoglalása teljesen ismeretes. A kisantant erre vonatkozólag a békeszerződés módosítását csak a Népszövetség keretében való eljárással tartja jogosultnak. Evégett szükséges, hogy a szerződést aláíró összes hatalmak együttesen beleegyezzenek a szerződésen való változtatásba, mint ahogyan ez Törökország esetében történt a Dardanellák katonai felszerelése kérdésében.

Jugoszláviában egyébként remélik, hogy a bécsi értekezlet után közelebről megindulhatnak az olasz-jugoszláv tárgyalások.

Közeledik a Tél

Gondoljon idejekorán az olaj kicserélésére!

Az ön autojának most más olajra van szüksége, mint nyáron. A téli üzemhez az az ideális olaj, amely egyrészt eléggé folyékony ahhoz, hogy a legnagyobb hidegen, — órákon át tartó parkirozás után is, — lehetővé tegye a könnyű beindítást, másrészt a motor legnagyobb felhevítésénél is tökéletes kenést biztosít. MOBIL OIL ARCTIC az a téli-olaj, amely ezt a nehéz kettős feladatot a legideálisabb módon oldja meg. MOBIL OIL ARCTIC biztosítja télen a könnyű beindítást és a tökéletes kenést. Emellett a hajtószerkezetről se teledkezzen meg! A hajtószerkezet könnyed és biztos működését csak — az ajánlásitáblázat alapján kiválasztott — megfelelő téliolajjal érheti el.

BÁRMILYEN Téli IDŐSZAKBAN A LEGMEGFELELŐBB.

Mobil Oil Arctic

VACUUM OIL COMPANY S. A. d. R.

ahogy kiterveztem volt, kezdtem vigasztalni őket, hogy ami odalent történik, azért ugyan nem nagyon érdemes lekvánkozni, minden úgy van, ahogy volt, marják egymást szépen, mindenki mindenkit becsap, virágozik a protekció, sok a dolog, kevés a pénz, alig futja valami kis öröme. — ilyen sablonokat — aztán, hogy ez is hamisan csengett (nem, most nem éreztem át, amiket mondtam), rátértem a viccekre, a csattanók fel voltak írva a noteszomban, onnét mondtam talán harmincat is, de valamit nem engedett fel bennem, éreztem, hogy az látogatás nem sikerült, pedig nevettek a vicceimen, csak én voltam bezárkózott és hideg és — nem furcsa? — mindig jobban és jobban távolodtam az életemmel ezekről az emberektől s lassan, mintha porszemre rakódnék, elkezdtem haragudni rájuk. Nem akartam pedig jó akartam lenni, de valami vinnyogó, buta harapósság kezdett nőni bennem — ekkorra már ozsonna utánra vált az idő, a betegek szájukba vették a hőmérőket, lázat mértek — s egyszerre élesen megláttam, hogy az arcuk behorpadt, hogy itt betegség van, noha nyitva vannak az ablakok, hogy az arcuk csontos és vékony és a járomcsontjukon különös, idegen, ijedelmes hangsúly. Csak néztem őket, összehúzott szemekkel néztem, hidegség támadt bennem s lám, milyen különös, ijesztő és ellenőrizhetetlenül támadó ösztönök élnek az emberben: egyszerre ingerelni kezdett valami, hogy megússem ezeket a fekvő embereket itt, a cson-

tos arcukat, az éles orrukat, az idegeneket, hogy megfájjassam őket. — bitang dolgok ezek, de ösztöntek, vallomás ez — s egyszerre mindazokról a dolgokról, amelyeket az előbb még untam és amelyek nem érdekelték, kezdtem mondani, szívből mondani, lelkesen, igazán őszintén, hogy milyen szépek. Hogy milyen vidámak a fiatal emberek odalent, hogy olyan a moziportás, mint egy libiai tábornok csupa dísz és valami száz kiló, remek filmek mennek a mozikban, aprólékosan elmondtam az összes filmek tartalmát, amelyeket láttam, hogy a kávé ott állt a kávéház ajtájában, cigarettázott és olyan élvezettel fujta a füstöt, mintha mézet fujna, édeset, beszéltem a sofőrökről, a tarnszparensokról, hogy a héten utaztam és hogy most, mikor feljöttem, a villamosban kedvesen és igazán rámosolygott egy barnaszemű, melegaró nő.

Igen Kéltők tük voltak a szavaim, bántások, ingerkedések és beszéltem, beszéltem, beszéltem, most már biztosan és fölényel s a szemek lassan kihültek körülöttem és hidegen néztek rám Mereven búcsúztak el tőlem s bizonyos, hogy mindegyik meggyűlölt és megutált.

Mikor kimentem és kezdtem az esti félhomályban ballagni lefelé, magam is utáltam magam és nem értettem, mi volt velem, miért bántottam én ezeket a beteg embereket. Mert bántottam.

S akkor egy villanás alatt egyszerűen rájöttem, hogy azért, mert féltem. Félttem tőlük. Idegen voltam, magános és egyedülvaló egész-

séges közöttük és az egészségem védekezett ellenük. Ően voltak és én egymagam: a tülerőt rohmoztam. Az egészségem védekezett az arcuk hangsúly, a ragály, a láthatatlanul lapangó bacillusok ellen, amelyek bennük voltak. Nem az embert bántottam: a betegséget, a mozdulatlanságot a sápadtságot, a lázt, a keresztikötést, az izzadást, az aggodalmat, ezeket, az élet ellenfelet. Ezeket, Ezek előtt voltam pökhendi Ezeket vágtam. Az ellen küzdöttem az életösztönöm, hogy veszendő az ember elrútuló betegségében az ember és a törvény ellen, hogy mindenkinek meg kell hálnia. Hogy ez legyőzhetetlen, hát: pimasz, eb ura fakó! Élek és utállak!

Ez volt. Egyszerűen csak ez. És mentem lefelé és néztem, mohón az utcák embereit: ni, jampec, ni, púpos, ni, moziportás, ni, vasutas, ni, sofőr, ni, katona, ni, hivatalnok, ni, kereskedő, ni, politikus, ni, mesterember, ni, kávé, ni, vallomskalauz és ni, nő, nő, szép és meleg és barnaszemű és kékszemű és kacér és szende és mindegy milyen, csak nézzen rám és mosolyogjon és: de szépl! Kedves, fiatal, idegen nő! — Köszönöm!

Friss volt a világ, éltem, idegben, izomban, vérben, szerettem ezt a vacak, koszos, pimasz, aljas és fárasztó, de élő életet, durván, mohón, de a szabaduló rab vagy az éhes paraszt erejével, széles ajtót tartam odahaza és csiklandozott torokkal nagy hangon mondtam:

— Itthon vagyok De furcsa odafent! Adjatok valami jó erős vacsorát nekem

Ha hó- és sárcipőt vásárol, akkor az csakis

CAURUM márkájú legyen

Az 1934 évi bucuresti ipari kiállításon aranyéremmel kitüntetve.

Hová rohan a polgári Európa?

Egy angol kémnép megdöbbentő leleplezései a Cseka kémhálózatának aknamunkájáról

Öt esztendeig járta a szovjet megbízásból az egész világot Marie Brett Perring, ez a vállalkozó szellemű, bátor és magas műveltségű angol hölgy, aki most cikksorozatokban áll a közvélemény elé és számol be írásaiban a minden képzeletet meghaladó, természetű irtóhadjáratról, amelyet a civilizáció és a kultúra, a modern emberi társadalom minden nemes értelmében vett vívmánya ellen folytat a szovjet köznyelven „csekának” nevezett terrorsszervezet, a GPU.

Marie Brett-Perring nem költött rémháborúkat, igyekszik felkelteni a művelt világ figyelmét a Szovjet-Oroszországból felénk áradó veszedelmekre. A valóságot írja meg a maga drámai egyszerűségében. Őt biztatták meg annakidején, hogy mint a francia titkos rendőrség, a Sureté-Generale tagja bejusson a GPU szolgálatába és leleplezze le a szovjet párizsi cseka-ügyműködésének veszedelmes működését. Marcel Cachin, a francia kommunista vezér juttatta el ezután Brett-Perring asszonyt a szovjet-nagykövetség bizalmába és az irónó idegfeszítőben érdekes, sokszor riasztó, de mindvégig lebilincselő feljegyzéseiben végigvezeti az olvasót a franciaországi szovjet kémhálózat valamennyi titkos sikkátorán.

— Minden országban a szovjetkövetség fészke és főhadiszállása a GPU elvett medgett agítátorainak — írja többek között Marie Brett-Perring és a legridegebben számol be a pontos adatokról, amelyek hosszú évekig tartó munkája során a bírtokába jutottak. Borzalmas kulturadokumentum ez az írás a szörnyű vörös veszedelmek, amely az egész Európát egyaránt fenyegeti. Olvasóink figyelmét külön is felhívjuk erre a dokumentumra.

Párizs, nov. hó.

A puszkagolyók, amelyek Zinovjev és társainak életét hetekkel ezelőtt kioltották, veszedelmes előjelei a nagy ellenforradalomnak, amelyetől Sztalin évek óta retteg. Trockij, úgyszólván az utolsó pillanatban, mégis diadalmaskodott! Talán nem egészen úgy, ahogyan ő maga képzelte volna, — a kivégzési rendelettel, amely ősi ellenségét, Sztalint juttatta volna a hóhérok elé, — hanem Sztalin egykori személyes híveinek „vértanu”-halálával. Norvégiában Trockij a markába kacag és nyugodtan figyeli a jövő fejleményeit. Kineveti Sztalin kétségbeesett erőfeszítését, hogy újból visszacsalogassa őt Oroszországba, hogy odaállíthassa a Lubianka-fogház vérrel borított kivégzési udvarának falához, amelyet, sajnos, magam is olyan jól ismerek. Trockijnak eszé ágában sincs visszatérni Oroszországba. Csendesesen vár, mint számosan a „nevezetes száműzöttek” sorában, mindaddig, amíg órájuk nem ütött. Akkor majd, reménye szerint, mint hős tér vissza az országba, ahonnan kiüldözték őt...

Honnan tudom mindezt? A felelet egyszerű. Tudom, mert jól ismerem Trockijt éppen úgy, mint ahogyan Sztalint és tisztában vagyok azzal, hogy a mai Oroszország valódi urai nem más, mint maga a GPU. Hosszú esztendők so-

rán, talán hosszabb ideig, mint magam emlékezem, tagja voltam a bolsevizmus legrettegettebb szervezetének, a titkos ügynökök fáradhatatlan és fegyelmezett testületének, amely ma a legféltelenebb terror szörnyű eszközeivel uralkodik az orosz nép fölött és láthatatlanul végzi aknamunkáját a földkerekség összes nemzetének sorában a világforradalom iszonyu gondolatának megvalósítására. Nemcsak tagja, de bizalmas tisztviselője voltam évekig a GPU szervezetének, — valaki, akire fontos ügyek elintézését bízták és akinek ilyen módon sikerült megismernie a GPU intézményének legtitkosabb rejtelmét.

Történetem egyszerű.

A világháború és a forradalmak az utolsó fillérig fölemésztették vagyonomat. Két súlyos esztendő telt el a GPU szolgálatában s megfeszített erővel küzdöttem a nyomorúság ellen. Azután eljutottam Párizsba, zsebemben a megmaradt néhány frankkal s farkasszemet nézve a teljes megsemmisüléssel. Vagy dolgozom, vagy elpusztulok — nem volt más választás és így egy napon számot vetettem magamban. Többé-kevésbé tökéletesen bírtam hét európai nyelvet. Alaposnak mondható politikai ismeretekkel rendelkeztem, nem megvetendő szociális, politikai és diplomáciai összeköttetéseknek is hírtokosa voltam. Ezek segítségével próbálkoztam új életet kezdeni. Rövidesen elhatároztam, hogy valamelyik állam kémsszervezetének ajánlom fel a szolgálataimat, csupán azt nem tudtam, hogyan fogjak hozzá ennek a tervnek a megvalósításához.

A francia kémsszervezet szolgálatában

Annyi bizonyos, hogy Párizs Robespierre és Fouché napjai óta a világ kémhálózatának egyik központja. Hiszen maga Napoleon volt az, aki a legelső titkos szolgálatot megszervezte a birodalmában. Jól tudtam, hogy a hadügyminisztérium és a Quai d'Orsay tisztviselői között akadnak számosan, akik tanácsal szol-

Minden szovjetkövetség GPU főhadiszállás

Sokáig töprengtem, mitévő legyek és a nagy fejtörésben végiggondoltam minden eshetőséget. Azután hirtelen eszembe jutott, hogy Lengyelországban élt néhány tiszt ismerősöm, akik tagjai voltak a híres „Defensywa”-nak, a lengyel politikai rendőrségnek és a gondolatársítás során az is eszembe jutott, hogy Marcel Cachin elvtárs, a francia kommunista párt híres-nevezetes vezére, jó ismerősöm.

Akkor már tudtam, kihez kell fordulnom: Csakugyan egyedül Cachin volt az, akire szükségem lehetett. Tudtam róla, hogy ugynevezett intellektuális szocialistából vált kommunistává és visszaemlékeztem arra az időre, amikor még vörös örületnek bélyegezte a kommunizmust. De amikor azután Moszkvában járt és onnan tért vissza Párizsba, a „Humanité” hasábjain megindult az elkeseredett küzdelem Cachin és Jean Longuet, a szocialista párt két vezetője között. Végül is Cachin ma-

gálhatnak és titkos tervem az volt, hogy a francia ellenkém-szervezetnek ajánlom fel munkámat. Így azután el is jutottam a francia „Scotland-Yard”-hoz, a Sureté-Generale (legfőbb államvédelmi szervezet) egyik vezető tisztviselőjéhez.

A Sureté-Generale főnöke érdekes korzakai ember volt. Komoly, magas műveltségű, nyugodt, megbízható férfi. Behatóan foglalkozott velem. Sok gondot okozott neki eleinte, hogy milyen beosztásban vehetné legjobban a hasznomat. Végül is a „Renseignements Généraux”, az információs szolgálat tájékoztató irodájába osztott be. Hivatali főnököm itt egy igen rokonszenves, rendkívül okos, ősz úriember volt, aki inkább úgy festett, mint az Akadémia egyik köztisztviselője álló tagja. Senki nem hitte volna róla el, hogy detektív legyen.

Az ő irányítása mellett dolgoztam néhány hónapig, amikor egy szép napon behívott az irodájába. Ez meglepett. El sem képzelhettem, mi okból hívat, hiszen addig csak a legtrikább esetben volt alkalmam vele beszélni és napi elfoglaltságom túlnyomórészt ügyiratok elintézése és különböző személyi adatok rendezése volt. Főnököm udvariasan fogadott. Hellyel kínált meg, leültetett, egy ideig kutatott az íróasztalán heverő irományok között, a torkát köszörülte, majd hirtelen megszólalt:

— Ön bizonyára tudja, asszonyom, hogy Franciaország elismerte a szovjetkormányt — kezdte a beszélgetést a főnök, — Ez még 1924-ben történt, azóta a szovjet Párizsban nagykövetséget állított fel. Sajnálatos módon azóta nálunk Franciaországban hegyást érik a sztrájkmozgalmak és a gazdasági zavarok, amelyeket kétséget kizáróan külföldről irányítanak. Titkos szolgálatunk azóta meggyőződött bennünket arról, hogy a szovjet a legutóbbi időben titkos cseka-irodát létesített Franciaországban.

A főnök hangja komolyra fordult.

— Kedves asszonyom, rendkívül fontos a feladat, amelyet most önre bízok — hangsúlyozta. — Olyan munka lesz ez, amelynek elvégzésére nő sokkal inkább hívatott, mint férfi. Feladata az lesz, hogy a lehető legpontosabban megfigyelje, milyen irányban működik a szovjet titkos szolgálata Franciaországban. Tanácsot nem adhatok önnek, utbaigazítást sem. Öntől függ, milyen eszközökkel próbálkozik. Csupán egy a fontos! Tudjon meg rólok mindent s ha erre módja nyílik, lépjen be közéjük...

Főnököm ezzel elbocsájtott s én az el-képzelhető legnagyobb zavarban maradtam magamra. Ezer gondolat, terv, ötlet kergette egymást a fejemben: „lépjek be közéjük...” — de vajjon hogyan?

Aznap éjjel le sem hunytam a szemem. Milyen megbízatás, mekkora feladat, amire vállalkoztam! Nem elég, hogy megtudjam, hol és miképpen működik Párizsban a szovjet-cseka szervezete, de még a bizalmukba is kell férköznöm, hogy mindent megtudjak felőlük. Nyilvánvaló, hogy a Sureté-Generale „carte blanche”-t adott nekem, függetlenül dolgozhattam, saját felelősségemre, de éppen ennek a felelősségnek a tudata volt az, amely megdöbbentett.

gá majd csak akkor vesznek fel, ha előbb tet-
teikkel igazolom elvűségemet. Biztosítottam
Cachint, hogy bármilyen „tűzpróbát” hajlan-
dó vagyok kiállani és néhány hétig azontul
nap-nap után találkoztunk. Cachint láthatólag
kellemesen érintette a nagy lelkesedés, ame-
lyet mutattam és amellyel igyekeztem eljárni
a párt ügyeiben. Hónapok multak el így, ami-
kor egy alkalommal csak úgy mellékesen ve-
tettem oda, hogy nem tudna-e komolyabb fel-
adatokat a számomra, mint a jelentéktelen
apró-cseprő pártügyek elintézése? *Vajjon
nincs-e a GPU-nak valamilyen szervezete
Franciaországban — firtattam tovább — s
nem találhatnék-e esetleg ott munkaalkal-
mat?*

Megjegyzésem kissé váratlanul érte Ca-
chint. Eleinte úgy tett, mintha nem értette
volna jól a kérdésemet, később azonban nem
akadékoskodott tovább és beismerte, hogy
igen, csakugyan működik egy titkos GPU-szer-
vezete Franciaországban és hogy csakis ezen
az intézményen át csatlakozhatom én is a har-
madik internacionáléhoz. Nagy örömmre
hangoztatta, hogy a segítségem rendkívül ér-
tekes volna a szovjet titkos szolgálata számá-
ra, de egyben türelemre intett, mert a párt-
vezetőségnek kötelessége az óvatos bizalmat-
lanság. *A szovjet nagykövetség és a titkos cse-
ka közötti kapcsolatokról senki emberfiának
tudnia nem szabad a beavatottakon kívül. Vé-
gül megnyugtatót, hogy a maga részéről min-
dent elkövet az érdekekben és szövetségi
ügyem az „illetékes tényezők” előtt.*

Ujabb három hónap telt el. Időközben
rendkívül érdekes információt sikerült sze-
reznem Lengyelországból. Varsói ismerőseim
tudatták velem, hogy minden államban a szov-
jetkövetség egyuttal az ott megszervezett
GPU titkos főhadiszállása.

Mínt hogy megelégettem Cachin huza-vo-
náját, elhatároztam, hogy személyesen próbál-
kozom. Ellátogattam a párizsi szovjet nagy-
követségre és jelentkezésem alkalmával névje-
gyemre a legnagyobb nyugalommal írtam rá
az itt olyan sokat jelentő szavakat: „Cachin
elvtárs személyes ismerőse”.

(Folytatjuk.)

*****
**A „Dimineata” és az „Adeverul”
a liberális párt
ifjabb csoportja kezébe kerül**

Bucuresti. Saját tud. A *Dimineata* és az
Adeverul más kezébe mentek át. A két lap át-
vételéről már hónapok óta különböző kombiná-
ciók terjedtek el s többek közt az is, hogy egy
amerikai pénzcsoporth akarja átvenni a lapot.
Az amerikaiakkal azonban a tárgyalások ered-
ménytelenül végződtek.

Most azonban végetértek a tárgyalások és
a két lap vezetését *Jancu Botez, Teodorescu
Braniste* és *B. Branisteanu* hármastanácsa vette
át. Az adminisztrációs ügyeket a szerkesztőség
eddig belpolitikai munkatársára, a *Scrutator*
néven író Blumenfeldre bízzák.

Az *Universul*, mely a közelmúltban erős
harcot folytatott a két lappal, most az állítja,
hogy a két lap a liberális párt „H” csoportjá-
nak (ifjabb szárnyának) az irányát fogja kö-
vetni.

— A harcban — írja az *Universul* — elfog-
yaltuk az első lövészárat s a lapok személyze-
tét is ki fogják cserélni. Kétségtelen, hogy ez a
változás az állam nyomására történt, mert az
Adeverul és a *Dimineata* több mint 2 millió
lejjel tartozik a Nemzeti Banknak.

*****
Eltűnt egy előkelő tisztviselő négyéves kisleány. Oradea. Saját tud. Tegnap reggel megje-
lent a rendőrségen egy előkelő állású tisztviselő,
aki kérte a hatóságokat, hogy azonnal indítsa
nak nyomozást Geta nevű négyéves kisleányá-
nak titokzatos eltűnése ügyében. A négyéves
kisleány Horn Erzsébet nevű cseléddel látoga-
tába ment apjának egyik kollégájához, akinek
hasonlókoru kisleánya van. A gyerekek a kert
ben játszadoztak Nemsokára az egyik kisleány
előjött, míg a kis Geta eltűnt. Hiába keresték,
nyoma veszett. A rendőrség nagy eréllyel fogott
a nyomozáshoz.

**Az arcápolás első
parancsolata!**

Minden asszonynak, aki ken-
dőzi és puderizza magát,
meg kellene mondani: arcbőre
csak akkor marad szép, ha
rendszeresen törődik alapos
tisztításával!

Jó szappan az előfeltétele min-
den szépségápolás eredmé-
nyességének. Elida Lilas Grand
Luxe — különösen enyhe — cso-
dálatos illatu — nagy tisztítóere-
jével legkényesebb arcbőrné-
is tisztítólag hat.

ELIDA
LILAS GRAND LUXE

**Hoare angol tengerészetiügyi miniszter a világ-
háboru fenyegetésének elhárításáról szólott**

Londonból jelentik: Hoare, az angol ten-
gerészeti hivatal első lordja pénteken este rá-
dióbeszédet mondott Anglia főleggyverkezési kér-
déseiről. A miniszter kiemelte, hogy az angol
kormány különös gondot fordít a tengeri had-
erő fejlesztésére. Erre nézve Hoare többi között

a következőket is mondotta:

— Közel van a pillanat, amikor Anglia hadi-
tengerészete döntő jelentőséggel fog előtérbe lép-
ni. Teljesíteni fogja azt a hivatást, hogy más ten-
geri hatalommal karöltve, lehetetlenné tegye az
új világháborút.

**Oroszországban
mind tömegesebb lesz a száma
a politikai letartóztatásoknak**

Terjesztik a fasiszta összeesküvés hírét. Georgiában száz-
ötven ifjat löttek le minden bírói tárgyalás nélkül

Londonból jelentik: Moszkvából érkezett ér-
tesülések szerint ott mesterséges hírveréssel ter-
jesztik, hogy Szovjet-Oroszországban „fasiszta”
forradalmi mozgalom indult, amely az egész
szovjetbirodalom minden pontján összeesküvést
szított a fennálló szovjetrendszer ellen. E hír
folytán nemcsak Moszkvában és Leningrádban,
hanem az egész birodalomban tömeges letartóz-
tatások történtek. Georgiát látják az összeeskü-
vés főfőszékének, ahol a kommunista ifjuság kö-
réből indul ki a bolsevizmus elleni tramlat. A
politikai rendőrség jelentése szerint, ezeket az
ifjakat teljesen „megmetélyezte a nacionalizmus
szelleme”. Százötven fiatal embert minden bírói
tárgyalás nélkül agyonlőttek. Londonban nagy

izgalommal és felháborodással fogadják ezt a
hírt, mert a Cseka által letartóztatottak között
két angol állampolgár is van. Angol sajtó kö-
rök megtorló lépések lehetőségére céloznak.

**VOROSZILOV HADÜGYI NÉPBIZTOS KATONAI
ÁLLAMCSINYRE KESZÜL?**

Londonból jelentik: A „Morningpost” helsin-
ki értesítés alapján közli, hogy a moszkvai po-
litikai letartóztatások mögött valami nagyobb
terv lappang. Mindinkább megerősödik az a föl-
tevés, hogy Oroszországban katonai államcsiny
készül. Stalin a szovjet feje ugyan, azonban tu-
hajdonképpen Voroszilov hadügyi népbiztos az,
akinek hatalma napról-napra növekszik. A
Szovjet és Japán közötti békésebb hangulat kö-
vetkeztében felszabadult katonai csapatokat a
nyugati határok megerősítésére fordítják. Uk-
rajnában ötvenezer munkás dolgozik állandóan
a stratégiai arcvonal kiépítésén és a szovjet la-
pok szerint december elejétől kezdve ezer repü-
lőgép lesz állandó készletben.

**Olvassátok és terjesszétok
a Magyar Lapok-at!**

A Magyar Ház, az EMKE zászlóbontása és a felekezeti közti békekesség

— București levél —

Szinte két éve már annak, hogy egy derék bucuresti tanárember, jelenleg egy magánintézet főtisztviselője, végigjárta néhány jó barátját, akiről tudta, hogy szívesen vesznek részt komoly és becsületes magyar megmozdulásokban és ezt mondta nekik:

— *Most már ez így nem megy tovább. A bucuresti magyarság annyira megerősödött társadalmi életnyilvánulásai oly sokirányúak kezdenek lenni, hogy szükség van végre valami nagy és általános összetartó erőre, valami szilárd támpontra, alapra, amelyen tömörülni és tovább építeni lehessen. Én elérkezettnek látom az időt arra, hogy a román főváros magyarsága végre otthont teremtsen magának, hogy megépítsük a bucuresti Magyar Házat.*

A buzgó tanárember barátai, akik jó néhány éve ismerték már Bucuresti magyar közéletét, kissé értetlenül tekintettek a magyar aggodalom és társadalmi lelkiismeret e váratlan megnyilatkozására, mire a kitünő, egykor állami szolgálatban volt tanár nekihevülten folytatta:

— *Valami elviselhetetlen nyugtalanság szállt belém. Érzem, hogy valamit tennem muszáj. Mindenekelőtt előkészítő értekezletre kellene összegyűlnünk s ha megállapodtunk az alakításokban, akkor én elindulok és házról-házra járva összegyűjtöm a szükséges pénzt, ha térdig kopik is a lábam.*

Nem lehetett ennyi őszinte és önzetlen lelkesedésnek ellentállani s azért össze is ült az előkészítő értekezlet. Vagy egy tucat jószándékú, művelt úriember vett rajta részt, akik mind tudatában voltak a kérdés rendkívüli nehézségének, meghányták-vetették a dolgot s talán mondanom sem kell, hogy a tiz-tizenkétféle véleménye volt arról, milyen formában, milyen segélyforrások igénybevételével, a várható pénz milyen módon való kezelésével és főként milyen jogi keretek között kell felépíteni a Magyar Házat.

A legnagyobb vita a körül folyt, hogy hogyan nevezzék a megszületendő gyermeket? Kie legyen az építendő Magyar Ház? A dolog ugyanis nem olyan egyszerű, mint az első pillanatra látszik, mert az egésznek csak úgy van értelme, ha a rengeteg munka és áldozat, amibe egy ilyen kétségtelenül szükséges megvalósítás kerül, maradandó értéket teremt; vagyis olyan tulajdonnal ajándékozza meg a magyar életet, amely legalábbis belátható ideig megmarad magyarnak. Ha tehát valami új bucuresti egyesület létesülne s annak kezébe tennek le a Magyar Ház tulajdonjogát, ki biztosítja a kezdeményezőket, az alapítókat arról, hogy az az egyesület, amely megalakulásakor színmagyar volt, három-négy évtized múltával: a jelenlegi bucuresti magyarok unokáinak életében vagy azok vezetése alatt megtarthassa-e magyar jellegét. Már van arra példa Bucurestiben, hogy menyire veszélyezteteti egy magyar egyesület magyar szellemét a magyar tagok román sógorságának, komaságának, jószomszédságának befolyása, ezeknek a tagok sorába való behatolása, sőt maguknak az egy-

Minden év új divatot hoz
Most a lila dominát
Divathölgy a ruháival
Az I. V. O.-ig meg sem áll.

I.V.O.

Str. Ciorogariu 1 és 34. Tel. 8-53.
Piața Unirii 2. Telefon 5-53.

kori magyar érzelmű tagoknak az elközömbösödése vagy elidegenedése.

A vita annakidején meg is akadt ezen a kérdésen. Körülbelül abban állapodtak meg az előkészítő értekezlet résztvevői, hogy legokosabb lenne teljesen eltekinteni önálló bucuresti magyar egyesület alakításától s valamely Transsylvaniaiában már jogi személyiséggel bíró nagy magyar alakulat bucuresti fiókját alakítani meg, hogy így az ardeali befolyást s ezzel a magyar szellemet biztosítani lehessen.

Csakhogy akkoriban még nem volt olyan nagy és elismert jogi személyiséggel akadémikusan működő ardeali magyar egyesület, amelynek Bucurestire való kiterjesztése célravezető lehetett volna. Először a Székely Társaságra gondoltak a kezdeményezők, de ezt az eszmét hamar el kellett ejteni, nehogy a Bucurestiben nagy számmal lakó csángók s a határvidékiek érzékenységét sértsék. Felekezeti jellegű alakulatról pedig a Bucurestiben még jobban kihangsúlyozódott felekezeti féltékenységek miatt nem lehetett szó, úgyhogy az értekezlet tanáctalánul oszlott szét s azután se talált senki megfelelő megoldást az ügyben.

Ez elkedvetlenítette a nagy lendülettel megindult tanárembert. Tudatára ébredt az útjába álló nehézségek egész szövevényének s rövid idő múlva végleg le is mondott a Magyar Ház építésének tervéről. El is aludt az teljesen s csupán az a tanulság szűrődött le az akció első és utolsó tanácskozásából, hogy csak valami ardeali közület védő szárnyai alatt lehet Bucurestiben maradandóan magyar intézményt létesíteni.

*

Azért mindenki nagy örömmel üdvözölte Sándor József szenátor elhatározását, aki az EMKE jogi személyiségének elismertetése után Bucurestibe jött, kétórás gyönyörű előadást tartott a nagy ardeali közművelődési intézmény múltjáról, küzdelmeiről, céljairól s bejelentette, hogy Bucurestiben is létesíteni kíván EMKE-tagozatot; annál is inkább, mert az alapszabály feljogosítja arra, hogy az EMKE működését az egész országra kiterjessze.

No, gondolták a bucuresti magyarság sor-szárt aggódók, végre egy lehetőség arra, hogy a négy felekezetre tagotsgában élő bucuresti magyarságot egyetlen nagy egységbe foglalhassuk, területet biztosítsunk a magyar társadalmi munkában való részvételre olyanoknak is, akik a felekezeti szervezetektől sajnálatosan és rendszerint nem komoly okokból húzódoznak s jogi keretet nyújthassunk azoknak az intézményeknek, amelyeket mint a Magyar Házat is minél hamarabb meg kell valósítanunk, ha nem akarjuk, hogy a román fővárosban a magyarok tízezrei örlődjenek fel időnek előtte.

Sajnos azonban az EMKE bucuresti zászlóbontásának terve nem járt sikerrel. Sőt, úgy látszik, hogy ha Sándor József nem jön Bucurestibe s nem veti alá vállát az EMKE kátyuba jutott szekereknek, végleg benne is marad az.

Azon az emlékezetes estén — több mint egy félévvel ezelőtt, — amikor Sándor József minden hallgatója számára élményt jelentő beszédét elmondta, Ferenczi Zsigmond dr. ügyvédet, a volt magyarpartii képviselőt bízták meg az EMKE bucuresti tagozatának megszervezésével, aki a társadalmi szervezés munkájában oly kiváló eredményeket ért el Tg.-Muresen, hogy ennek a szerepnek a betöltésére tényleg ő látszott leghivatottabbnak. Vállalta is a munkát s becsülettel hozzá is fogott. Összehívta a négy magyar egyház vezető embereit, hogy a közös tevékenység feltételeire vonatkozólag megállapodást létesítsen.

A meghívott urak meg is jelentek, — de mielőtt az EMKE-tagozat előkészítő tárgyalásaihoz hozzáfogtak volna, szükségesnek látták tisztázni azokat az ellentéteket és vitás kérdéseket, amelyek a bucuresti magyar egyházak között több-kevesebb idő óta fennforognak. Mert, ugyebár az együttműködés a véleménykülönbségek kiküszöbölése nélkül el sem képzelhető.

Nos, a kimagyarázkodások nemes szándéka sajnálatos módon annyira elfajult, hogy Ferenczi Zsigmond, aki a többiekhez viszonyítva, egészen fiatal bucuresti lakos s azért álmában sem merte volna hinni, hogy az idegenbe szakadt magyar testvérek között a szót-húzás viharos megnyilatkozásai is lehetségesek, éjfél után két óra felé kétségbeesetten oszlatta fel az előkészítő munkát.

A dolog érdemének tárgyalására egyáltalában sor sem került.

Ferenczi azonban nem vesztette el türelmét és az ügy sikerébe vetett bizalmát. Hosszas békéltető kísérletek után újabb értekezletet hívott egybe. De ezuttal még erélyesebben megmondta egymásnak a véleményüket a négy vezető egyház férfiai.

Nem lehet célunk vázolni az okokat, amelyek Bucurestiben a magyar egyházak között ennyire kiéleztek az ellentéteket. De viszont lehetetlen reá nem mutatni arra, hogy menyire sajnálatos tény, hogy Bucurestiben a felekezeti együttműködés alapján magyar munkát végezni nem lehet.

Megkérdeztük Ferenczi Zsigmondot, haladt-e azóta valamennyire a szervezkedés ügye.

— Sajnos, — felelte, — az ellentétek, amelyek pedig alaposan megvizsgálva őket, jelentéktelen torzalkodások csupán, meghiusították eddig az eredményes munkát. Olyan vélemény is van, hogy helyesebb volna egészen lemondani az EMKE zászlóbontásáról, mert ezzel csak új területet, lehetőséget nyújtanánk ahhoz, hogy ezek a surlódások minél fájdalmasabban jelentkezzenek. Az a felfogás is figyelemreméltó, hogy az egyes magyar egyházak oly erőteljes társadalmi, közművelődési és jótékonyági munkát végeznek, hogy kérdés: nem árt-e azok munkájának egy új alakulat. De azért mégis számos szempontból szükségesnek látszik a szervezkedés s ha az eddig összehívott előkészítő értekezletek szinte hajnalig tartó vitái nem is vezettek eredményre, más csapásokon élénken folyik a munka. Lelkes fiatalok sok tagot gyűjtöttek már s most várjuk, hogy kiérlelődjenek a megalakulás feltételei. Mert talán mégis el fog érkezni annak az ideje is, hogy a bucuresti magyarok, mint magyarok a hitelvek kölcsönös és nagyon méltányolható tiszteletbentartásával mégis végre egymásra találjanak.

Jávör Béla.

NYILTÉR*)

Figyelem!

Ertesítem a szövet és bélés áru vásárló közönséget, hogy bevezettem a

szigorúan szabott árakat.

Minden egyes darabon a legolcsóbban megállapított ár van feltüntetve, s így a vevő nálam legnagyobb bizalommal vásárolhat.

Székely posztóáruház

Oradea, Piața Unirii No. 4.
Sas-palota.

HIREK

Központi szerkesztőség, kiadóhivatal
és előfizetés teljesítési helye

Oradea, Strada Regele Carol II. 5.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Hétoldos: Egész évre 800, félre 400
negyedévre 210, egy hónapra 70 lejt.

Magyarországon: Egész évre 50 P, félre 25 P, negyedévre 15 P.
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 24 fillér.

Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.
Telefon: 27.

Felelősszerkesztő: **PERÉDI GYÖRGY**
Cluj szerkesztő: **dr. Sulyok István**
Cluj, Piata Unirii 13.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza.
Csak a választékos magánlevelekre válaszolunk.

Időjárás

Az időjárás-kutató Intézet jelentése szerint a várható időjárás: Élénk déli, délnyugati szél. Nyugaton kisebb eső. A hőmérséklet némileg csökken.

JÉGESŐ VOLT EGY MAGYARORSZÁGI KÖZSÉGBEN. Kaposvárról jelentik: Rimakövesi községben pénteken éjjel félórát tartó sulyos jégeső volt, erős villámlásokkal és mennydörgésekkel. Az utakat vastag rétegben borította el a jég.

Zürichi zárlat. Párizs 20.19 egynegyed, London 21.23 fél, Newyork 435, Brüsszel 73.56 egynegyed, Milánó 22.92 fél, Amszterdam 234.50, Berlin 125, Bécs — schilling 77.80, Prága 15.40, Varsó 81.90, Belgrád 10, Bucuresti 325.

HALÁLOS SZERENCSETLENSÉG A PÉCSI TÜZÉRSEGI IKOLA GYAKORLATÁN Pécsről jelentik: A tűzérsegi karpaszományos iskola gyakorlatozás közben telefonhuzalokat feszített ki. Az egyik huzal érintkezett a magas feszültségű hálózattal és három fiút lesújtott az áram. Kettő azonnal meghalt, a harmadikat életveszélyes sérüléssel szállították kórházba. A huzalok érintkezéséből tűz is keletkezett, amelynek oltásánál több ember megsebesült.

EGY RÉGI KIVALÓ MAGYAR UJSÁGÍRÓ HALÁLA. Budapestről jelentik: Simon Vilmos, a „Pesti Hírlap” külpolitikai rovatvezetője pénteken éjjel, hatvanéves korában meghalt. Élete színes kalandok láncolata volt. Mint katonatiszt részt vett a búrok szabadságharcában Dél-Afrikában, ahol súlyosan meg is sebesült. Az angol-búr háború után őrnagyi ranggal jött haza és mint hadnagy az I. honvéd huszárezredbe lépett. Később otthagyta a hadsereget és ujságíró lett. Mint haditudósító vett részt a háborúban, majd a kisanant valamennyi tárgyalásáról ő küldte haza a tudósításokat. Bucurestiből Ferdinand király betegségeiről és haláláról tudósította lapját, Bratiunai halálakor is ő volt a „Pesti Hírlap” bucuresti tudósítója. A hunedoaramegyei Clopodia községben született. Halálát az egész magyar ujságíró-társadalom gyászolja.

Pert nyerték a Tolstol-örökösök. Bucuresti. Sajat tud. Közöltük, hogy egy Tolstol nevű basarabiai nagybirtokos örökösai pert indítottak a földművelésügyi minisztérium ellen, Oroszországba áthonosított örökösökük földjének kisajátítása miatt és a 240 millió értékű pert előbb a hotini törvényesíték s most a cernovitzai tábla előtt is megnyerték.

Halálozás. Szmollen Anna hosszas szenvedés után Dobran meghalt. Temetése pénteken volt igen nagy részvét mellett. Szmollen Pál római katolikus lelkész, Szmoller Lajos erdőmérnök, Szmoller Mária, Sebők Albert és neje és gyermekei, Sandor, Gizi, Irma, Ilon, Pál unokái gyászolják.

Budapestről jelentik: Szini Gyula nemrég elhunyt jeles írók özvegye, pénteken délután Kispesten hirtelen meghalt.

Hajdu Marcell 65 éves korában Budapesten agyvérzés következtében meghalt.

GOGÁT CLUJI EGYETEMI TANÁRRÁ NEVEZTÉK KI. Bucuresti. Sajat tud. Goga Octavián november 1-vel kinevezték egyetemi tanárnak, a cluji egyetem modern román műveltség-tanszékére.

Huszerleles pénzbüntetés kétleles bélyeghiányért. Satu-Mare. Sajat tud. Egyik satumarei nagykereskedő hivatalos értesítést kapott arról, hogy a repülőbélyegellenőrző hivatal huszerlelesre büntette kihágásáért. A kereskedő utánanézett a dolognak és megtudta, hogy egyik tg.-muresi üzletfelénél ellenőr járt, aki a satumarei kereskedő által kiállított nyugtán nem talált repülőbélyegvet. A nyugta 1610 es sorszámmal viselt, mire az ellenőr úgy vélekedett, hogy ha ezen a nyugtán nincs repülőbélyeg, akkor egyikre se tettek s 1610 darab anvugta után róttá ki a büntetést, vagyis a hiány ötszörösét. A satumarei nagykereskedő természetesen fellebbezett.

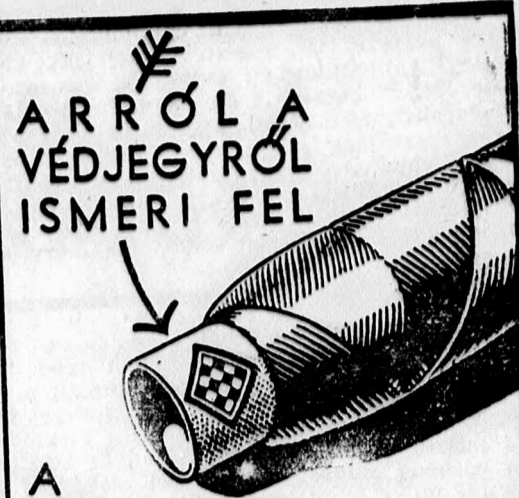
MEGINDULT A SZEMÉLYFORGALOM LUPENI FELE. Vulcanból jelenti tudósítónk: A júlvölgyi árvíz következtében megrongálódott vasutonalat kijavították és Lupeni felé megindult a vasúti személyforgalom. A pálya alapépítményének megerősítési munkálatai még tovább folynak.

Danzigban elítéltek négy tünnetőt. Danzigból jelentik: A danzigai bíróság négy fiatalembert, akik november 11-én egy sportünnepség alkalmával megvalaszták a harmadik birodalom jelvényeit, hat hónaptól kilenc hónapig terjedő fogházbüntetéssel sújtott.

* Hasműtétek utáni időszakokban reggelként egy pohár természetes „Ferenc Józsi” keserűvíz igen kedvelt, nagyretékű hashajtó, amely a belek tartalmát biztosan felhigítja és azt minden fájdalom okozása nélkül néhány óra alatt könnyen levezeti. Az orvosok ajánlják.

A salontai határrendőrség lefoglalt egy vagon lopott árut. Salontáról jelentik: Alsdén egy vagon árut adtak fel magyarországi exportra. A vagon — amelyben különböző feldolgozott fa-áru volt, többek között székérrud és más székalkatrész, kapa és kaszanyél — minden baj nélkül megérkezett Salontára. Már úgy volt, nélkül megérkezett Salontára. Már úgy volt, hogy egy pár óra múlva át is megy a határon, amikor a salontai határrendőrséget az oradeai Berger cég értesítette, hogy az export vagon áru az ő tulajdonát képezi, amelyet eddig ismeretlen tettesek loptak el tőle. Az esetről a rendőrség azonnal értesítette az ügyészséget és az ügyészség intézkedésére a rendőrség zár alá vette a lefoglalt vagon árut.

Hatezer köbméter fát termel ki erdősegeiből Satu-Mare városa. Sajat tud. Satu-Mare városa hatalmas erdősegek felett rendelkezik. Mivel a városnak pénzre van szüksége, hogy sok, égetően fontos közmunkát elvégeztessen, a tanács-tervbe vette az erdősegek egy részének a kitermelését, körülbelül hatezer köbméter műfa áruba bocsátását. Ennek végrehajtásához szükséges, hogy a negrestli városi vasutat meghosszabbítsák, ami 6—700 ezer leibe kerül. A vasútépítés munkálatait már megkezdtek.

A Gütermann VARRÓSELYMET

Varráshoz sokkal tartósabb a selyem fonal, mint a pamutból készült cérna! Éppúgy, mint hogy a cipőn is tartósabb a valódi bőrtalp, mint a papendekli.

A vasutigazgatóság pályázatot írt ki gépről állásokra. Bucuresti. Sajat tud. A vasúti vezérigazgatóság pályázatot hirdet 28, négyezeröttszáz leles fizetésű gépről állásra. A pályázati feltételek között a román nemzetiség kifejezetten szerepel.

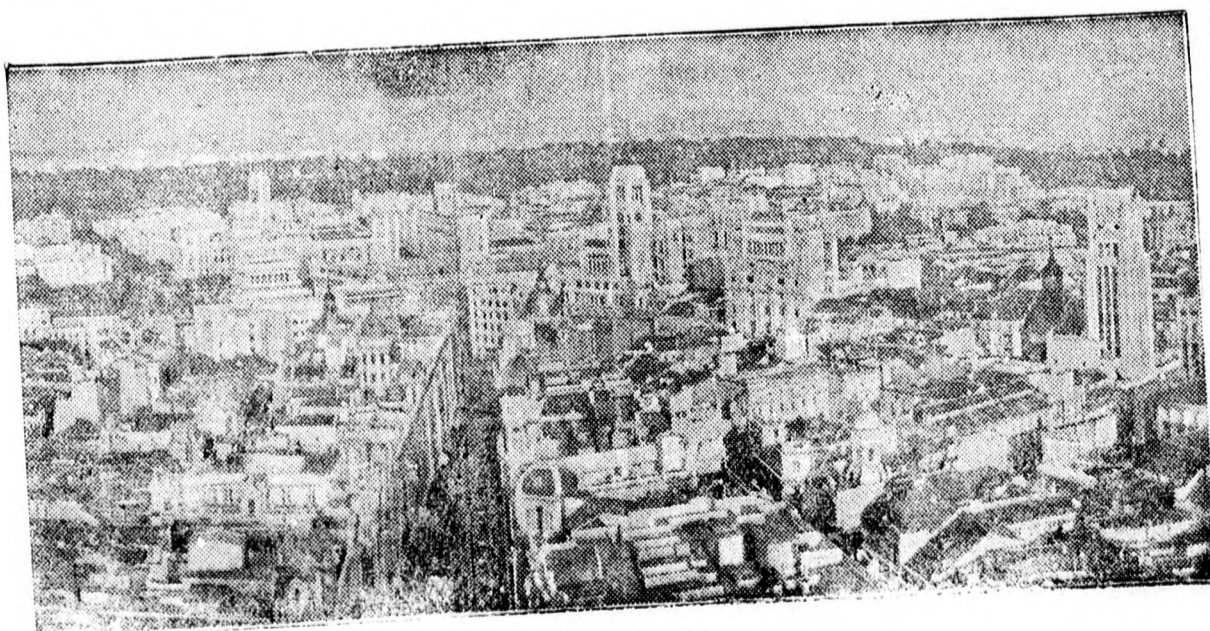
Egy kanonok megmentett egy leányt a tűzheláltól. Baia-Mare. Sajat tud. Dr. Bob György balamarei görög katolikus kanonok, amint a főtéren sétált, észrevette, hogy a Sófali-ház emeleti ablakából lángok csapnak ki. Azonnal értesítette Wiedder Péter tűzoltóparancsnokot, akinek itt van a gyógyszerháza, felrohantak az emeletre és megállapították, hogy a cselédleány padlóviaszot főzött, miközben a benzín felrobant és lángbaborította a konyhát és a leány ruháját is meggyújtotta. A tüzet gyorsan eloltták s ezzel elejét vették a katasztrófának.

Koldusok tiltakozó gyűlése a koldusrendelet ellen. Budapestről jelentik: A belügyminiszter legutóbbi szigorú rendeletével betiltotta a koldulást és a koldusok segélyezését és gondozását a hatóságok ügykörébe utalta. Ezzel egyidejűleg társadalmi mozgalom is indult, amely a koldusoknak szánt összegeket összegyűjti és eljuttatja az igazságos és helyes segélyezés céljára. A budapesti koldusok nincsenek megelégedve ezzel a rendelkezéssel és pénteken este több száz koldus gyülekezett az egyik angyalföldi kocsmában, hogy tiltakozzanak a belügyminiszteri rendelete ellen. A rendőrség csak erővel fellépéssel tudta szétoszlatni az engedély nélküli gyülekező koldusokat.

Ma tartja alakuló ülését a Magyar Párt ifjusági szakosztálya. Ma délelőtt 11 órakor az oradeai Magyar Ház nagytermében ünnepélyes gyűlésre jönnek össze azok a magyar ifjak, akik komolyan és megfontoltan igyekeznek felismerni a kisebbségi élet tennivalóit. Az újjászervező gyűlésen dr. Soós István, Lőrinczi Lajos, Arvai Árpád és mások mondanak beszédet.

Gyerek ne kapaszkodjon az autóra. Vulcani. Sajat tud. László György III. elemi iskolás növendék felkapaszkodott a fútcán haladó társulati teherkocsira. Amikor a gépkocsi az élelem-tár előtti téren pillanatra megállott, hogy megfordulhasson, a gyermek leugrott s a gépkocsi kerekei alá került, amely egyik lábának combcsontját szétzúzta.

* Téli este. Beállt az alkonyat és felcsavarjuk a villanyt. Vajjon gondolt-e már arra, amikor ezt a szinte gépies mozdulatot megteszi, milyen finom és komplikált szerkezet az izzólámpa, amely ragyogó fényt tölti be szobádat. Jóminőségű, egészséges fényt adó izzólámpát csak a leggondosabb részletmunka és alandó, szigorú anyagvizsgálat mellett lehet gyártani. Kezdve a hajszálvékony, érzékeny izzólámpától, végig az összes alkatrészeket gondos kézzel és gépmunkát végez a gyár, hogy az izzólámpa egész élettartama alatt egészséges fehér fényt adjon és áramfogyasztása tekintetben legyen a TUNGSRAM D duplaspirállámpa egyesíti magában a jó fényt és takarékos áramfogyasztás következményeit, vagyis egy TUNGSRAM D duplaspirállámpa annyival kevesebb áramot fogyaszt, mint a silánymínőségű lámpa, hogy az árammegtakarításból kitelik két új TUNGSRAM izzólámpa ára.

Madrid látkepe.

Anekdóta-lexikon

NELSONT, a híres angol admirálist gyermekkorában egyszer édesatyja magával vitte egy tengeri útra.

— Viselkedj bátran, — mondta az atya, — akkor talán egyszer még kapitány is lehetsz.
— Kedves atyám, — felelte a fiú, — ha nem remélném, hogy valamikor admirális is leszek, inkább soha életemben nem szállnék a tengerre.

MONTESQUIEU egyszer egy olyan halottat szemlélt, ki mosolyogni látszott.

— Mi felett mosolyoghat ez a halott? — kérdezte valaki.

— Az élők felett, — válaszolt Montesquieu.

Ez a helyes!

NIVEA FOGKRÉM gyermekeinknek!

Gondoskodjék róla, hogy már zsenge gyermekkorban hozzászokjanak a gondos fogápoláshoz! Minden étkezés után, de különösen lefekvés előtt, gyermekeink fogait NIVEA FOGKRÉMMEL gondosan keféljük meg, szájukat öblítsék ki. Ez a legbiztosabb tisztántartási mód és szép fehér fogakat eredményez.

Könnyen habzó!
Csodás ízű!

24 Lei

Roosevelt új világa és Európa

írta: Rády Elemér

Az amerikai elnökválasztás iránt az európai közvélemény jóformán semmi érdeklődést sem tanúsított. Az európai polgár, aki különben minden idegszálával kinosan figyeli a politikai eseményeket s az államférfiak minden szavából új európai bonyodalmak vagy új kibontakozási lehetőségeire következtet, a nagy amerikai elnökválasztási küzdelemről alig vett tudomást. „Jél Amerikában megint elnököt választanak” — csodálkozott s ezzel a maga számára be is fejezte az ügyet s egyszerűen tudomásul vette, hogy Franklin Rooseweltet másodszor is megválasztották a világ egyik legnagyobb állama elnökének, anélkül, hogy ebből legalább annyi következtetést vont volna le, mintha egy német vagy olasz miniszter meglátogatja valamelyik szomszédos fővárost.

Az európai közvéleménynek az amerikai események iránti teljes érzéketlensége a háború utáni világpolitika erőviszonyaiban beállott egyik legérdekesebb eltérés következménye. 1912-ben Európa még nem tudta, hogy mit jelent számára Wilsonnak elnökké választása s ugyanolyan közönnnyel figyelte a tengerentúli eseményeket, mint most, közel negyedszázad múlva. 1917-ben azonban Európa meggyőződhetett, hogy Wilson győzelme (amely inkább a véletlennek, mint a nagytrőrő professzor egyéni varázsnak köszönhető, hogy 15 millió szavazatból mindössze 6.3 milliót kapott s csupán ellenfelei egyenletlenkedése révén került be a Fehér Háza) — ez a véletlen győzelem Európa sorsára is döntő befolyású lett. Ha nem a beavatkozást hirdető demokrata párt jelöltjét, Wilsont választják meg, az USA nem szól bele a világháborúba.

De Wilsont megválasztották s a Fehér Ház világmegváltói álmoktól terhelt ura hosszú évekre az amerikai politika függvényévé tette Európát. Mit számított később, hogy Wilson beavatkozási politikája megbukott, hogy a demokrata professzor nagy világmegváltó álmai csődöt mondtak s az USA nem volt hajlandó folytatni az intervenciósi politikát, a versaillesi békeszerződést nem írta alá s így a Népszövetségbe se lépett be. Wilson nagy álmainak bukását láthatta volna abban, hogy ép az ő országa dezavválja azt a gondolatot, amelyet ő életcéljának tekintett s amellyel emberi hiúságának áldozva, nevét nemcsak Amerika, hanem az egész művelt világ történetébe be akarta írni. Ezek az események azonban akkor már kevés szerepet játszottak, mert Európa hosszú időre a washingtoni politika járszalagjára került. Európa az amerikai nagytőke zsebében volt, idegesen figyelték az új világban a Fehér Ház urainak minden megnyilatkozását, mert a háborús adósságok és kölcsönök révén Washingtonból diktáltak Európának. A dollár a világ pénzdiktátora lett, ehhez mérték a valutákat, s a legkisebb ingadozása is izgalmat okozott Párizstól Londonig és Stockholmtól Rómáig.

És 1936-ban, amidőn Amerika új elnököt választott — minden már éppen másként ala-

kult. Az utolsó két évtizedben, ha a Fehér Ház hatalmáért folyt a harc, Párizsban és Londonban ép úgy izgultak, mint a newyorki Broadwayban. 1936-ban pedig csak éppen hogy tudomásul vették, hogy Roosewelt ismét elnök lett. Talán egyedül a népfront-politika hívei és az európai nagykapitalizmus képviselői szisszenetek fel egy percre, hogy Roosewellel ismét a „tekintélyi uralom” és a „diktatura” került

Emilio Donadoni: SOKSZOR, MINDIG, ÖRÖKKÉ

Sokszor bánt az Élet,
Sokszor jó a Halál,
Sokszor kínoznak a miértek,
Sokszor az Élet: Talány.

Mindig kell a Bánat,
Mindig várom a Jót,
Mindig jól esik a Bocsánat,
Mindig siratom, ami Volt.

Örökké kell a Béke,
Örökké várom az Istent,
Örökké éljen a Lélek,
Örökké legyen Szeretet.

Olaszból fordította: HESZKE BÉLA.

uralomra Landonnal, az „alkotmányos” régi világ emberével szemben. De ez a felszisszenés is csak a távoli elvbarátok iránti rokonszenv megnyilatkozása volt.

Mindebből arra lehet következtetni, hogy Amerika eljátszotta vezető szerepét, csillaga Európában leáldozott s az európai politika számára mindaz, ami a tengeren túl történik, már pusztá amerikai belügy. Ha az európai politika arcát nézzük, valóban ilyen tüneteket látunk. Azt a szerepet, amelyet két évtizeden keresztül Amerika töltött be, most ismét átvette Anglia. A két rivális között hosszú ideig folyt a harc az európai hegemoniáért. Néhány év előtt úgy látszott, hogy Anglia másodrangú szerepet kap csupán s egy büszke amerikai könyv például már öntudatosan hirdette is, hogy „Amerika megverte Angliát.” Közben azután jöttek nem várt események, az amerikai prosperitá megszűnt, az USA belső anyagi válságokkal küzdött s a régi rivális, Anglia közben visszahódította mindazt, amit már-már elveszíteni látzott. Ma London felé nézünk úgy, mint tíz év előtt Newyorkra, ma a font a pénz és valuta ura, úgy, mint egykor a dollár volt, ma az európai szigetország politikai ingadozásait figyeljük olyan ideges izgalommal, mint egykor a washingtoni Fehér Ház felől küldött üzeneteket. És ami a legérdekesebb, az új világ varázsa is megszűnt. A hazai gondoktól megtört, vagy romantikus vágyaktól idegen országok felé hajlott szerencsevadászok ma már nem az

amerikai aranymezőkre vágynak, hanem az angol dominiumok felé. Amerika visszaszorult abba a pozícióba, amelyben 1912-ben Wilson fellépése előtt volt.

Mik ennek a változásnak az okai? Kétségtelenül közrejátszottak olyan körülmények is, amelyek személyektől és az emberi akarattól függetlenül bizonyos elszigetelődésre kényszerítették Amerikát. A gazdasági krízis, amely az európai elszegényedés után jóval később ugyan, de mégis csak elérte Amerikát is — arra készítette az amerikai politikusokat, hogy világpolitika helyett amerikai politikát folytassanak. Roosewelt akkor került a Fehér Háza, amikor az amerikai krízis mélypontja volt. Szerencsés találkozása volt a véletlennek, hogy amidőn az USA-nak először volt szüksége fennállása óta önálló és kizárólagosan amerikai politikára, az ország élére az amerikai polgárnak egy tipikus megszemélyesítője került Rooseweltben. „Egy robusztus, optimista, energikus egyéniség — írja szellemesen egy kiváló külpolitikai író — a siker embere, mint a típust az Unióban nevezik, közvetlen, mosolygó és népi, a kapitalistába oltott szocialista európai értelemmel felfoghatatlan figura, aki egy kissé meglöbögatja a kollektívizmus modern eszméit s egy kissé a biznissz után lohol, de minden körülmények között amerikai marad, mintha hollywoodi filmből vágták volna ki.”

S amennyire tipikusan amerikai egyénisége, annyira jellegzetesen amerikai programja is. A Rooseweltizmus kizárólagosan amerikai, amit az európai ember jóformán alig is ért meg, annyira távol áll az európai ember izlésétől és gondolatvilágától. A világtörténelemben ez az első eset, amidőn az amerikaiak annyira helyi törvényszerűségek szerint rendezték be belső életüket, hogy az európai ember értelmetlenül áll szemben az amerikai étellel. Vajjon nem jellegzetes vonása-e a Rooseweltizmusnak, hogy az európai ember megszokott politikai fogalmai között nem talál nevet a rendszernek. Diktatura, vagy demokrácia-e a „demokrata elnök” rendszere, kérdi az európai. Szociális vagy kapitalista gazdasági rendért harcolnak Roosewelt hívei? Csak ha az ember mélyebben néz az egész új amerikai rendszerbe, ha keresi a titkos szálakat, amelyek az amerikai új világot összeköthetik az európaival, vesszük észre, hogy a Roosewelti küzdelem mögött is azok az erők vannak, amelyek az európai új világ harcrait tettekre serkentették. Amerikában — még az európai méreteket is túlszárnyalóan egy beteg, antiszociális, kizsákmányoló gazdasági rendszer terpszkedik, amely a kisémberek millióitól vonja el a jobb és emberibb élet lehetőségeit. Ez az amerikai nagykapitalizmus a demokrácia és szabadság nevében és „az ősi alkotmány” elavult pilléreire támaszkodva, a gazdasági diktaturának egy kirepeltetlen fajtáját építette ki. Amidőn ez az erkölcsstelen amerikai nagykapitalizmus a széles népi rétegeket a legválságosabb helyzetbe sodorta s amidőn vad önzésében az egész amerikai gazdasági életet összeroppanással fenyegette — jött Roosewelt, ez a mosolygó, fehér fogu (fogainak reklámcéllra való felhasználásáért egymillió dollárt kínált a legnagyobb fogpasztavállalat), csengő baritonhangú, optimizmust és új világot hirdető ember s egyénisége varázásával meghódította a tömegeket. A kisémberek megérezték benne az egyéniséget, látták benne a hitet és az optimista akarást. Roosewelt 1912-ben győzött először s emberfeletti energiával látott hozzá az új világ felépítéséhez. A gazdasági krízis esőkkent, a kisémberek helyzete javult s a hírhedt amerikai nagykapitalizmus is meg-

Búcsúszavak egy fiatal misszionáriushoz

Az osztálytársak búcsúzása P. Werner Adjutus, fiatal ferences atyától, aki november 16-án hagyja el Transylvaniát.

Kedves távozó Testvérem! Azoknak szavával és azoknak szívével szólók Hozzád, kik-kell együtt álmodtak és együtt szöttek szépnek a jövődöt.

Hét hosszú esztendeig együtt osztottunk derűben-borúban, örömben és bánban, jó- és balsorsban. Tehát, nemcsak az egyetemes, ferences szeretet bilincselte barátokká bennünket, hanem hét hosszú esztendőnek, minden megharcolt küzdelme és minden kivívott győzelme is egyé edzette érzelmeinket. Érthető hát, hogy most, mikor ez az egység megbomlani készül, midőn Te ki akarod szakítani magad a szeretetnek e szétszakíthatatlan arany-szálaiból, akkor mindenünk szívével sebed és vérzed meg...

Igaz, e feltépett sebek, talán Nálad sajognak legfájóbban. De: „a Léleknek nem lehet ellenállni!” Téged csodás csillogású csillagok csálnak és elnyújtott, végtelen vágyak visznek, végtelenbevezető léleksivatagok veszni készülő világába... Hosszú, álmatlan éjszakák víziós vívódásaiban láttad megnyitni minden pokolnak mélyeit és láttad lehullni a lelkeket, mint ősszel a hulló faleveleket... Füledbbe sír milió, látástalanul lézengő lélek lázas lihegése a lehajló, egyetemes Szeretet után.

Te nem vagy hős. Nem vagy hadvezér és mégis világhódító útra indulsz! Nem vagy világhírűség és mégis világraszóló dolgot fogsz véghezvinni! Nem vagy kincses királyfi és mégis a leggazdagabb ajándékot adod, amit ember adhat: egész dúsgazdag, aranyos ifjúságodat! Te a Szeretetnek megszállottja lettél s szinte önfeledten, megigézetten léptél rá a nagy célok nehéz útjára. Feledted az otthon puha melegségét, a testvéri és baráti karok visszatartó ölelését. Feledted a fiatal évek merész ivelésű, féktelen és végtelen nekilendülését. Feledted a megálmódott álmok, örvényes vágyak és nagy akarások meg-megcsillanó varázslatának káprázatos előrevetüléseit. Feledted minden, volt-álmok zengő tündértörtéjét...

És vállalod a hazátlanság és hontalanság minden fölsajgó fájdalmát. Vállalod a vérverítékes munka emberfeletti erőfeszítéseit, amikor majd megtanulod, hogyan kell a töretlen ugart termő talajjád törni, hogyan kell a szikla ölébe ékelt lélekkincseket kicsikányozni. Igaz, ez a munka tömérdek fáradságodba és fájdalomba fog kerülni. Hisz eddig is lelkesedések lobbantak fel és hamvadnak el benne. Lánglelkű apostolok szívük izzó lüktetését fektették beléje, verítékükkel és vérükkel harmatozták s ha nem dolgozhattak, akkor is azért imádkoztak, hogy a pislákoló pinkösdű lángok ki ne hunyjanak a megtértek lelkében. Mindezt vállaltad és tudtad, mire vállalkozol.

Nem akarunk visszatartani. Nincs jogunk hozzá, bárhogyan is tiltakozik ellene szívünk titokzatos, titkolható indulata... Hanem, most már szeretnénk szárnyakat növeszteni szent szándékaidnak, hogy mielőbb valóra válthasd viharos vágyaidat.

Szeretnénk a szívedre kötni azt is, hogy ott a hideg-rideg idegenben, úgy néha-néha, dobbanjon felénk szeretetben a szíved. S amikor majd belelankadsz a lélekmentés roppant küzdelmeibe, jusson eszedbe, hogy itthon; valahol, valakik Veled és Érted imádkoznak, hogy munkád nyomán felengedjen a lelkek poláris fagyja. Váltsunk majd gyakorta bizalmas léleküzenetet egymással, hogy a mult küzdelmeiből kölcsönös erőt meríthessünk a jövő győzelmeihez.

Most pedig, lépj rá a magasbaívelő, szírtelkel szegélyes ösvényre. Szent Pál szelleme vezérlejen a lélekmentés úttalan-útjain. A mi imáink és jókívánságaink pedig, őrzőangyal-ként lebegjenek Fölötted!

Isten vezéreljen! Isten veled!

P. Szilágyi Antonin.

Jó
emésztés,
jó
kedv

„A barátom mindig jókedvű, nekem pedig állandóan fáj a fejem!”

Mily gyakran lehet ezt hallani! Amellett pedig a rejtély megoldása igen könnyű: jó emésztés, jó kedv! Ha emésztő szervei nem működnek jól, ha székrekedésben szenved, nem lehet jó kedvű, mert ez az állapot fejfájást okoz és egyéb kellemetlenségeket. Szüntesse meg a bélrenyheséget, szedjen egy jó, biztos és enyhén ható hashajtót! Szedjen Koprolt, a jóízű csokoládépasztillát! KOPROL kitisztítja gyomrát, szabályozza az emésztést és újra visszaszerzi jó kedvét!

KOPROL

AZ IDEALIS HASHAJTÓ!

A wikingek hazájában*

Írta: Aubermann Péter

Norvégiát, ezt a világforgalomból meglehetősen elzárt, hegyes-völgyes országot erőteljes, bátor, vállalkozó, hazaszerető, a fáradságot és nélkülözéseket kitűnően elviselni tudó néplakja, amely e sajátosságait a természetnek és környezetnek köszönheti. A norvég büszkén gondol a wikingekre, azokra a merész hajósokra, akik egykor kis, de célszerűen jól épített bárkáikkal messze földön tettek hódításokat. Tisztelet a tengeri királyok emlékére, akiknek ősrégi, runákkal fedett, sírkövekkel ellátott nagy sírdombjai láthatók.

A csak harmadfélmilliót kitevő norvég nép hatalmas területen, leginkább magánosan, tanácsokon, úgynevezett gaardokon él. A falusi nép úgyszólván csak vasárnap a templomban találkozik egymással. Ez az elszigeteltség hozza magával, hogy a norvég általában zordon természetű s mulatni is inkább magában szeret. De minden komolysága, zárkózottsága mellett is, különösen vidéken szerfölött vendégszerető. Norvég vezetőnk mondta, hogy vándorlásai alkalmával mindég szívélyesen fogadták. „Ha parasztházba lépsz nem kérdezik tőled, hogy ki vagy, honnét jöttél, mit akarsz, mi a foglalkozásod, hanem, hogy mi újság a déli völgyben, hogy vagy a széna-betakarítással”. Bármilyen szegények nem mulasztják el, hogy valamivel megkínálják vendégüket.

Mindenekfelett szeretik a rendet s a tisztaságot. Alkoholt alig fogyasztanak. Lopás vagy más bűn nagy ritkaságok közé tartozik. Rendőrrel nem lehet találkozni, csendőrök meg egyáltalában nincsenek. Egy-egy körzet rendőrfőnöke isen messze lakik. Micsoda áldás ez ország számára, hogy békéjét belvillongások nem zavarták!

Jellemzi a norvégokat az általános műveltség magas foka. Kevés ország van, ahol a népművelődés annyira virágozott, mint itt. A tanügyi élet sok tekintetben hátráltatja a gyermekek iskolába járását, de ha kell a szülők maguk tanítják meg gyermekeiket írni és olvasni. Országwide vándortanfűk oktatták az elemi iskolai ifjúságot. A tanulók kevesebb ideig járnak iskolába, mint nálunk, de ezalatt keményen befogják őket a tudomány szekerébe. Gyakori inspekciók és szigorú vizsgák alapos teljesítményről gondoskodnak.

Amiből a norvég él.

A sok hegyesség miatt nagyon kevés a művelhető föld. Az országnak még a tizedrészét sem teszi ki a jó termőföld. A norvég paraszti erdőirtással szakít ki magának nagyobb területeket. Ezeket a tavak vizével öntözi meg. A norvégok nemzeti foglalkozása azonban a halászat. A népesség jórésze őrzi ezt a mesterséget. Télen 30–35 ezer bárka indul el az ország északnyugati részén fekvő Lofodden szigetekre. Januártól áprilisig a szigetek csakúgy nyúzsögnak a halászkóttól, no meg a halaktól is, mert állítólag itt van a világ egyik leghaladúsabb vidéke. Észak-Norvégiában ahol kevés a takarmány, az állatokat is hallal táplálják. Norvégia halkivitele, ezek után könnyen elhihető, évente több mint 100 millió koronát jövedelmez.

Akárca Románia, Norvégia is roppant gazdag erdőterületekben is. Külkereskedelmének

* Első rész a „Magyar Lapok” nov. 10. számában jelent meg.

igen jelentékeny részét teszi ki a fakivitel. Nem elégszenek meg azonban tisztán a nyersfának eladásával, hanem papírrá feldolgozva vizsík külföldre, természetesen ilyen módon jóval nagyobb haszonnal tesznek szert, mint a mi fatermelőink.

Norvégia Párizsa.

A fővárosnál sok tekintetben nevezetesebb s minden esetre érdekesebb Norvégia második legnagyobb városa, Bergen. Csinos modern kozmopolita város, ahol élénk társadalmi élet folyik. Egyetemes, tetszetős középületei, lakosainak temperamentuma, szórakozó helyei Észak Párizsávé avatják. Kellemesen hatnak a völgyben épült villái, zöld rétéji s virágos kertjei. Csak a klímája ne volna olyan szeszélyes. Az időjárás általában enyhe, de nedves, túlságosan páratelt. Alig van nap, hogy ne esnék. Amikor ott jártunk, elcsodálkoztunk azon, hogy olyan forrón tűz a nap. Nem telt bele egy-két óra s megjelentek a felhők, szakadt az eső, mintha csöbörből öntötték volna, utána azonban ismét kiderült.

Keresztül megyünk a régi városra, amelyet annyiszor pusztított a tűzvész. Itt láthatók a Hansa-szövetség régi, magasoromzatú házai. Az egyikben, amely nyugodtan állhatna Lübeckben vagy Danzigban, foglal helyet az érdekes történelmi múzeum. Számos emlék idézi vissza azt a kort, amikor Bergen Észak legnagyobb kereskedelmi gőcepontja volt.

Irodalom és vallási viszonyok.

Ami a szellemi síkot illeti, elég Ibsen Björnson, Grieg, Nansen, Amundsen nevét, ezeket a mindenütt ismert csengésű neveket említünk. Ujabb időkben Norvégia szellemi égboltjának tündöklő csillagai Sigrid Undset és Knut Hamsun. Bizonyára felejthetetlen élményt jelentett volna egy európai hírű írónal való beszélgetés. Ez azonban igen nehéz dolog. Vidéken, eltemetett völgykötvekben laknak s azt mondják, előbb lehet Ibsennel az égben beszélni, mint például Knut Hamsunnal Nørholmenben. Hamsun a magány fanatikusa. Csak álnéven, rangrejtve utazik. Jóllehet Skandináviának számtalan újságrója vette már üldözöbe, mindezt egyike sem dicsekedhetik valami nagy sikerrel. A költők és gondokozók itt saját „váraikban” tanyáznak, körülbástyázva magukat az indiszkrét kíváncsiskodásnak a magánélet intimitásai után nyuláló csápjai elől. Egy riporter Sigrid Undset-nél tett látogatást, de úgylátszik nem tudott ebből valami kövér szenzációt kanyarítani. „Harminc foknyi csontrepesztő hideg volt Lillehammerben” — panasolja az újságró. — „de mindez semmi sem volt Undset hidegségéhez képest”. Sigrid Undsetről még sem lehet mondani, hogy szíve és kedélye hozzáférhetetlen jégpáncélba fagyott volna. Az emberi nyomorra szemben mindig melegsívűnek bizonyult. Nobel-díját az utolsó fillérig kiosztotta a szegénysorsú gyermekek között, illetőleg a norvég írók egyesületének támogatására fordította.

Vallási szempontból tekintve Norvégiát megállapíthatjuk, hogy a katolicizmus itt még csak az úttörés stádiumában van. Egy franciskánus páterrel kértem felvilágosítást. Megtudtam tőle, hogy ő sem norvég, hanem hollandi. A katolikus papság jórésze külföldiekből rekrutálódik. A legtöbb férfi és nő szerzetes is hol-

land vagy német. A katolikusok száma igen csekély. Zömük a különféle társadalmi osztályok konvertitáiból kerül ki. A leghíresebb norvég konvertita Sigrid Undset.

Az iskolázás teljesen szabad. Középiskolát persze a katolikusok nem tarthatnak fenn, nem mintha meg volna tiltva, hanem mert nem akadna elég növendékük, másrészt anyagilag sem állnak valami fényesen. Az államtól ugyanis semminemű támogatást nem élveznek.

Távol Európa vérzivataraitól.

Ismét hajóra szállunk. Tekintetünk görcsösen rátapad ennek a gyönyörű országnak igéző szépségeire. De nincs mit csinálni! Indulnunk kell! Délnek vesszük útunkat. A partok mentén a szigeteknek végeszakadatlán díszmenete sprakozik. Ezen a természetes rajvonalon megtörik a tenger erős hullámrengése s így a ha-

jók simán síklanak a víz felületén. Azt mondják, nem kevesebb, mint 150 ezer kis sziget övezi a nyugati partokat. Ezek a partok várfal-szerű meredekséggel emelkednek a magasba.

Míg az alacsonyfekvésű Hollandiában masszív védőgátakkal kellett az időnkint rohamra induló víztömegek útjába állani, addig itt ösdőlőkől fogva a rakoncátlan hullámok minden ostroma pozdorjává zúzódnak a gránitsziklák ostrompáncélosságán. Így óvja a természet ezt az országot az elemek romboló dühétől. De Norvégiának természetadta, kiváltságos helyzete, irigylt előnye különösképpen abban csúszosodik ki, hogy távolról és biztos fedezékéből szemlélheti a világpolitika vulkánjából kigomolygó sötét füstöt. A háború vulkánjának a kirobbanása, amely bennünket oly könnyen önthet elpusztító lávájával, őt, Európá peremén alig fenyegetheti komoly veszéllyel.

„Tőled indultam el... Hozzad térek!”

A „Török imátói” a dombeli himnuszja. — Zengő dallamok szárnyán szállt a Magasságbélihez Pogátschnigg Guidó hálaimája hetven esztendő határvonánál. — Utolsó hangverseny, új reménység

Timișoara. Saját tud. Zengő imádság töltötte be a dóm hatalmas hajóját. Kórusok, hangszerek dallama magasztos, művészi szárnyakon szállt fel a Magasságbélihez. És áhítatba merülve, összekulcsolt kézzel állt ott a férfi, akinek a szívéből fakadt a zengő imádság. Hangversenyt tartottak az ősi domban. Pogátschnigg Guidónak, zengő imádságok poétájának utolsó hangversenyét. Mivelhogy megengedte az Ur kegyelme, hogy hosszú hetven esztendőt megérjen. „Alkonyodik már, befejezem...” És Pogátschnigg Guidó még egyszer hatalmas, zengő hálaimát akart küldeni Teremtőjének, a Mindenhatónak.

Az egri műezzinek

Az utolsó hangverseny... És akaratlanul is visszapattan az idők kereke vagy egy emberöltőnyire. 1903-at írtak akkor: harminchárom esztendő telt el azóta. Nagy ünnep volt itt a Bánáthban, Timișoarában. A magyar dal országgrázoló ünnepe. Hatalmas dalcarnok pompázott a székesegyház terein s egyre ontották a vonatok a mindenfelől idesereglett dalosokat. Az Országos Dalárda-egyesület rendezte meg itt ünnepét, dalosversenyét és Zichy Géza gróf — Dessewffy Sándor csanádi püspök mellett egyik díszelnöke az ünnepségnek és egyébként is védnöke az itteni Zenekedvelő-Egyletnek — maga vezényelte „Gemma” és „Petőfi szelleme” című kompozícióinak előadását. Itt dirigálta Aggházy Károly a Czuczor Gergely „Hunyadi” című költeményére, erre az alkalomra szerzett pályanyertes kóruskompozíciójának előadását. Itt vezényelte Lányi Ernő is az ugyancsak pályanyertes „Hunyadi László” című kardalát, Petőfi megzenésített balladáját.

Legelsőnek az Egri Dalkör érkezett meg, — hogy csakhamar a versenyen is a legelső helyre jusson. Feltűnően fölényes művészi teljesítményével. Egy csapásra valóságos szenzációt keltek az egriek. Nemcsak a versenyen, hanem ezenfelül is, amikor arról volt szó, hogy az egyes dalárdák dallal hódoljanak szépséges védnök-nőknek. Hogy a dalárdák sorra megérkeztek, egy-egy fiatal hölgy koszorúzza meg a zászlóikat. A dalárdák meg az ünnepségek során zengő dallal, szerenáddal köszönték meg a koszorút. Az Egri Dalkör. Csurgay Margittal, Csurgay Soma ügyvéd leányával szemben rötta le ezt a tartozását s ez a szerenád hozta aztán lázba a kedélyeket. Az akkori „Koronaherceg-utcában”, szemben a Koronaherceg-szállóval, csendültek fel a dallamok. A „Török imát” énekelték az egriek. Száz és ezren megbűvölve álltak. Felcsendült a szólo. Az egyik palota tetején messzehangzó tenorján esti dallamába fogott a műezzin... hogy csakhamar valahonnan a magasból a másik műezzin mely basszusa is beleszendüljön. Óriási lelkesedés. És az még csak fokozódott, amikor Csurgay kisasszony az emlékezetes szerenádát avval honorálta, hogy ablakából rózsákat szórt le az egri dalnoknak. Lázban égett a város. Most már Telbisz Károlynak, a város legnagyobb polgármesterének külön kifejezett óhajára a város házi előtti téren is meg kellett ismételnie a „Török imát”. És újra felcsendült a műezzinek éneke...

mint valamikor, másfélszázadon keresztül napról-napra. Csak hogy az a régi-régi dallom annak idején mennyi szomorúságot jelentett! Nem úgy, mint harminchárom évvel ezelőtt.

A város házi előtti téren az „egész város talpon volt. S azontúl mindenütt már csak az egrieket ünnepelték. Akiknek egyik szócnoka a „Török ima” ötletéből kiindulva Losonczy Istvánra utalt. Aki ezt a helyet védve halt meg hősi halállal. És utalt szűkebb pátriájára. Egerre is, meg Dobó Istvánra, kijelentvén, hogy abból a városból jött ide a diadalmas dalosok, amelyben annak idején Dobóék elégtételt vettek Losonczy haláláért és véres fővel ütték el a törököt...

A diadalmas egrieket a dalosversenyen Pogátschnigg Guidó zeneszerző s az egri székesegyház karnagya vezényelte. Ő dirigálta a szenzációs szerenádát is, sőt mi több: a „Török ima” éppen a saját szerzeménye volt. Az egriek dícsősége a karmesterben és zeneszerzőben összpontosult: Timișoarán nem is tudták elfelejteni.

Amikor a hívő vallásos lélek művészi kincsei feltárulnak

Sokan emlékeznek még a dalosünnepre és a szerenádra. Bizonyára Csurgay Margit is, azóta: dr Balázs Emilné, a Katolikus Nőegylet elnöknője. És sokáig beszéltek a városban az egriekről és a karmesterükről s így esett, hogy öt év leforgása után a timișoari városi zeneiskola élére hívták meg Pogátschnigg Guidót, az egri székesegyház karnagyát, akinek már akkor igen sok kiváló kompozíciója volt. Akinek ősei több mint háromszáz évvel ezelőtt származtak el Krajnából, de aki transzylvániai talajon szitta be magába művészi lelke első impresszióit. Oraștién született. Hívő, vallásos lélek, művész és zengő imádságok poétája: az egyházi muzsika a tulajdonképpeni terepuma. Ahol hívő vallásos lelke művészi kincsei éppen a legszebben, legigazabban feltárulnak, megszólalnak. Rengeteg egyházi zenei kompozíciója van, csupa érték, ha nevet nemzetközi viszonylatban inkább könnyebb kompozíciói tették is ismeretessé. Szerzeményeit ma éppúgy éneklék Amszterdamban, mint Bécsben. Budapesten vagy Belgrádban. Legutóbb is nemzetközi gyermekdal-pályázaton egyszerre három elsődíjat is elvitt, szimfonikus művei közül például „A hős küzdelme és halála” címűt és a „Decehált” mutatták be sokhelyütt. A harminchárom évvel ezelőtt szerzett első díjon kívül ilyenét tán annyit kapott már — versenyen vagy pályázaton, — ahány esztendőt ért meg, pedig most éppen hetven éves.

A vallásos lélek hitével indult egykor útnak s azt végigvitte hosszú hetven esztendőn keresztül. Mielőtt az egri székesegyházi karnagy pálcáját kézbe vette. Budapesten és Regensburgban kőpezte magát. S lelkének legszebb megnyilvánulásai a tiszta egyházi cecilián stílusnak remekai. A pesti Köszler és a regensburgi Habert Ferenc iskolájának verete rajtuk. Idézzük női karra írt Ave Mária-t nagy zene- és ének-karra írt Ecce Sacerdos-át. Offertorium. Graduale és más opuszai a többszázat meghaladók. Beművészték a Terra tremuit, a Puer natus est nobis stb. És másutt is megérik a

hívő, gyermekded lélek: zongoraművei közül például éppen gyermekek számára írt darabjai kedveltek.

Pogátschnigg Guidó most ért el a hetvenhez. Alkonyodik... úgy érzi. És akinek igazi eleme a zengő imádság, a hetven esztendő határvonánál imára kulcsolja a kezét: hálaimára. Könnyű tódul a szemébe, de a könnyek fátylán keresztül is világosan látja: az Ur, akit zengő lelke minden dallamával imád, kegyelmével kísérté mindvégig. Aldó kezét érezte hetven esztendőnk során. Szép volt az utam — hálálkodva mondja s mivel alkonyodik, be akarja fejezni a napi munkát. Nagy zengő imádatban, nagy egyházzenei hangversenyben akarja ezt megtenni — így rendezte meg utolsó hangversenyét a legmúltabb helyen, a püspöki székesegyházban. Óhozá tért vissza, akinek áldásával útnak indult. Megkapó, gyönyörű gondolat, valóban érdemes megrögzíteni, leszögezni — s az „utolsó hangverseny” adta meg ezenfelül is az alkalmat, hogy foglalkozzanak egy értékes élet munkájával, zengő, istendicsérő, becses megnyilvánulásával, — hiszen ez az élet minden művészi megnyilvánulásával — a miénk!

Es olyan kevesen vagyunk és éppen a miénket ismerjük tán oly kevésé.

A tizenkésztendő Martzy Jancsika

Jubileumi hangversenye műsorára tíz legújabb művét tűzte ki az ősz, tiszteletreméltó szerző. Az orgonapräludiumot maga a szerző-művész adta elő, hogy egész áhítatának alap-hangját belevigye a rendezvénybe. Később még egy rapszódiában összepontosította lelkét, a darabban a Veni Creator és a Te Deum című betétekkel. Majd „Pásztorénekek”-et adott elő. Két nőikar, három vegyeskar, egy magánhegedűkompozíció, orgonakisérettel. Az egyes műveket a templomi karnagyok vezényelték: Waschek Ferenc, Szegő Ferenc, Weisz József, Wittmann Pál, közreműködtek az egyházi kórusok nyolcvan énekesnővel, ötven férfi-énekesel. Szólót énekelt Mecher Ferencné. S az ősz szerző búcsú-zásán új tehetség: egészen rendkívüli tehetség tűnt fel és mutatkozott be először Timișoarán. Martzy Jancsika, aki mindössze tizenkésztendő kisleány. Pogátschnigg Ave Mária-jában kísérte előbb Mechernekét, majd a szerző Imá-ját adta elő hegedűjén. Az új tehetség mesterhegedűjéből csak úgy ömlik a hang csodálatosan... Vonójában egészen különleges, mondhatni férfias biztosság, erő. Ámulva hallgatta mindenki. Aki nem tudja, hogy Martzy Jancsika mindössze tizenkésztéves s aki csak a hegedűjét hallja, érett, még pedig igen kitűnő férfijátékost képzel maga elé...

Örömmel kell ezt is leszögezni: ma, miánlunk, új tehetség!

A kis hegedűs Martzy Mihály tanárnak, a Katolikus Népszövetség timișoari egyházmegyei elnökének leánykájá. Hogy első timișoari fel-lepte itt és éppen ennél az alkalomnál történt: ez is annak jele, hogy komoly zenei pályára készíttik elő. És nem szenzációs „csodagyermeknek”. Ilyeneknél tulajdonképpen a technikai képzettségük a káprázatos. Martzy Jancsikánál a technikai érettség mellett a tónusa, a hegedűhang képzése az imponáló. Mértékadó zenés-emberek megállapítása szerint: született hegedűs-tehetség. És maga az édesanyja irányítja. Zenei tanulmányait három éven keresztül Zsolt Nándor, a közelmulthban elhunyt kiváló budapesti akadémiai tanár vezette, akinél évente többször megjelent. Zsolt tanár jelentette ki:

— Mindennel megáldott a Jóisten, amire csak szükséged van... a többi már csak a te dolgod, fiacskám! A szívügyem a te kiképzésed!

S a kis Jancsika, aki mindössze tizenkésztendő, most végzi már az akadémia első osztályának anyagát... Az „utolsó hangverseny” hálaimája közepette: új, nagy reménység!

A befejező himnusz

Pogátschnigg Guidó utolsó hangversenyének befejező száma: Himnusz. Felcsendülő magasztos ünnepi hálaimádság. Ebbe öntötte bele a búcsú, a hála imádságos gondolatát. Arany János Társaságbeli tagtársa, Sass Jolán írta a szövegét:

*Szálljon a lelkem szent dalal
Lángol, viharzik szőzatal
Hála jó Uram, szép volt az utam.
Bokrétát szedtem dalosligetben.
Alkonyodik már, befejezem.
Tőled indultam el,
Hozzad térek.
Dallal áldlak míg élek...*

Vegyeskar énekelte ezt a himnuszt. A szerző iránti nagyrabecsülő tiszteletből Braun Dező, a timișoari székesegyház karnagya dirigálta. Vártsa magával vitte a lelkeket.

Föl, a Teremtő számolya elé. Schiff Béla.

TUNGSRAM® Duplaspirátlámpa

JOBB ÉS OLCSÓBB FÉNYFORRÁS!

Találkozás a pétervári női zászlóalj hőisével, aki köszvényét gyógyíttatja a német fürdőhelyen

Felünik egy különös nő a fürdő vendégei között

A. A. Noskoff tábornok emlékirataiból.

Fordította: Fodor Viola

Ezerkilencszázhuszonháromat frunk. A cári trón felett és saját egyéni sorsunkon végigszárguldt a világtörténelem. En is elvesztettem hazámat és vendégként élek Németországban. Itt jött elébem egy csodálatos véletlen, mely újraélesztette bennem az orosz aszszony-légió már-már elmosódó emlékét.

Ennek az évnék nyarán hányatott sorsom egy bájos közép-németországi kis fürdőhelyre vetett. A köszvényes és reumás betegek százai özönlöttek évenként ide, ebbe a barátságos városkába. Bár egyként jó egészségnek örvendek, időnként azonban föl-fölfájnak csontjaimban a medves, hideg lövészárkokban töltött esztendő emlékei. Azért jöttem ide erre az ismert fürdőhelyre, hogy megigyam egy-két pohár gyógyvizet s néhány napig gondtalanul elbarangoljak a fürdőpark árnyas fái alatt, vagy egy nyugágyon elnyújtózkodjam az égő napon.

A valóság azonban csalódást okozott. mert bár a nap melegen sütött s a vidéknek most is megvolt a régi elragadó bája, ha az ember széjjel nézett, nem látott mást, csak fáradt, gondterhelt embereket, a világháború utáni Németország bélyegével és az infláció rémületével arcukon. Beteg, öreg embereket, akik közül egyesek fáradtan támaszkodtak mankójukra. Ez az általános, nyomasztó hangulat már az első napokban bénítóan súlyosodott reám.

A második reggelen, amint pohárral kezemben le s fel sétáltam a gyógykúthoz vezető sétányon, hirtelen új jelenség merült fel, amelyet sok tekintet követett: — egy magas karesú női alak.

Ettől kezdve mindennap láttam őt a sétányon könnyű, ruganyos léptekkel végighaladni. Kikeresett magának egy napos helyet s ott órákon át mozdulatlanul fektült a nyugszéken. Szép, finom arca többnyire álmodozó volt, arc-kifejezése távolbamerülő. Elkerült minden ismerettségét. Csak az egyik szobaszomszédommal, aki szintén egykori katonatiszt s ugyanaz az ok vezette ide, mint engem — csevegett néha egy-egy rövid percig.

Első pillanattól kezdve az volt az érzésem, hogy ezt az arcot már láttam valahol. Emlékezőképességem azonban teljesen fölmondta a szolgálalatot.

A titokzatos Mrs. Smith, aki a krevói áttörést vezette...

Egyik este megállítottam a szomszédomat a folyosón és megkérdeztem tőle, ki ez a hölgy.

— Amerikai nő, valami Mrs. Smith — volt a válasz.

Nos, ez a nem éppen ritka név nem nagyon elégítette ki kíváncsiságomat. Megjegyeztem:

— Erthetetlen előttem, mit keres itt ez a fiatal, egészséges asszony?

— Dehát ki mondja Önnek, hogy ő egészségesebb, mint mi?

— Azt első pillanatra látja az ember. Fi-

Figyelem!

Legolcsóbb perzsa szőnyeg beszerzési forrás, rendelésre és készre. Mindenféle gvapju fonalak és felvett anyagok, mintázott és festett zászkészítések nagy választékban. Hozzávaló sodrott gvapju fonalak minden színben csak a „FORTUNA” szőnyegben szerezhetők be. Oradea, Strada Vlăhuța 4. szám, az udvarban.

gyelje csak meg, milyen fűgén sétál minden-nap a fürdőparkban!

— Pedig, kegyelmes uram, ő ugyanabban a betegségekben szenved, mint mi.

— Lehetetlen!

— De igen és pedig ugyanott szerezte, ahol mi.

— Hogyan?

— A világháborúban.

— ?

— Amazon volt az orosz hadseregben.

— Ember és ezt csak most mondja nekem?

Nekem?

— Hogyan? — csodálkozik most már szomszédom.

— Nem tudja, hogy ez a dolog nagyon közel áll hozzám?

— ?

— Igen, mert én, uram, feljebbvalójuk voltam ezeknek az amazonoknak.

És egyszerre föléledtek bennem az emlékek: láttam ezeket a csodálatos asszonyi alakokat katonaruhában, láttam a krevói útközetet, a légió hőstetteit, áldozatait s egész, keserű kálvária-útját.

Megkértem barátomat, mutasson be ennek az asszonynak anélkül, hogy előzőleg rólam bármit is említsem.

Ez másnap meg is történt. Este 9 órára be-széltek meg barátommal a találkozást a do-hányzóban. Peronyi pontossággal érkezett meg a mi szép amazonunk. Most úgy tűnt fel nekem, hogy megjelenésének pontosságában és egész tartásában van valami katonás. Könnyedén közeledett felénk, mint valaki, aki meg-szokta, hogy mindenkinek a figyelmét magára vonja.

Amint a bemutatkozás megtörtént, barát-

„Hadszintér július 2. A pétervári női zászlóalj rohamra indul...”

Mrs Smith elővette kézitáskáját:

— Nem jövök üres kézzel, kegyelmes uram! — S átnyújtott egy elsárgult újságlapot.

A régi Oroszország egykor legnagyobb és leg-befolyásosabb lapja, a *Novoje Vremja* volt. Az írás s a lap egész külseje. — úgy hatott reám, mintha minden újra a régi lenne, mintha nem viharzottak volna e szörnyű évek felettem, s mintha ebből az elsárgult papírlapból, a mult kódéből kibontakozva a drága, szeretett haza emelkedett volna ki. A lelmem mélyéig meg-rendültem.

— Ezt jól kell ismernie... — mondotta s egy piros ceruzával aláhúzott telefonjelentésre tett figyelmessé.

Olvasom, igen, ezeket a sorokat valóban jól ismerem. Annakidején a kiküldött tudósító be-mutatla nekem ellenőrzés végett. Jól emlékszem még a szövegre, mely most előttem felszik: Hadszintér, július 2.

Smorgonól délre, a Novospaskij erdő mel-lett, legjobb szibériai ezredünk egyike egy nap alatt ötven gépfegyvert kerített birtokába...

A pétervári női zászlóalj a megjutamodott sző-kevények pótlásaként rohamra indult. A zászlóalj száz foglyot ejtett, közöttük két tisztet.

Botskarjeva asszony megsebesült. Syrdlova kis-asszony gránátzilánktól megsérült. A zászlóalj súlyos veszteségeket szenvedett, de történelmi dicsőséget harcolt ki magának.

Az ideges fejfájás és annak következményei...

Erdemesnek tartjuk az alábbi eredeti levél közlését:

Mélyen tisztelt gyógyszerész úr! Kb. 5 éve annak, hogy ideges fejfájás lépett fel nálam, amely nem szűnt meg semmiféle gyógyszerrel sem. Bajom egyre rosszabbodott, gyomortájéki nyomás, hányinger, súlyos gyomorfájdalmak fejlődtek ki, az utóbbi időben már dolgozni sem tudtam. Álmatlanság, étvágytalanság, gyomor-fájás kínzott. Egészen legyengültem. Barátaim ajánlották a Gastro D. gyógyszert. Megrendeltem és bár eddig csak 1 üveggel használtam el, már is gyógyultnak érzem magam. Nem csak gyomorpanaszaim multak el, de ideges fejfájásom is megszűnt. Nagyon köszönöm a kitűnő gyógy-szert és kerem sziveskedjék azonnal két üveggel küldeni.

Fenti sorokhoz bármilyen megjegyzést fele-legesnek tartunk.

Gastro D. kapható az ország minden gyógy-szertárában és drogériájában, vagy postán mez-rendelhető 130 lei utánvét mellett Császár E. gyógyszerésztárában, București, Calea Victoriei 124.

tom magunkra hagyott. Azonnal rátértem a tárgyára, ami engem most mindennél jobban ér-dekelt.

— Ön bizonyára még sohasem látott olyan asszonyt, aki katona is volt? — kérdezte enyhe mosollyal.

— Talán mégis, asszonyom.

Meghökken.

— Ismer talán más amazonokat is?

— Igen. Egy egész amazon-légiót! Hat évvel ezelőtt ez a sereg támadta meg a német állásokat Krevónál a szemem láttára.

És most mesélni kezdtem neki: a fiatal, gyermekarcú önkéntes jelentkezéséről, az 1917 július 1-én hozzám bevonult női zászlóalj pa-rancsnokáról, Botskarjeva asszonyról s a saját szerepéről, melyet az első júliusi áttörésnél játszottam.

Mrs Smith feszülten figyelt minden sza-vamra, szinte mozdulatlanul merevedve. Végre magához tért meglepetéséből és hevesen meg-ragadta a kezemet.

— Tehát ön az én akkori főparancsnokom! Micsoda találkozás! Magam is részt vettem a krevói áttörésben. Én vezettem a női zászlóalj jobbszárnyát.

Ez a közlés viszont engem lepelt meg. És percekig nem tudtam szóhoz jutni.

— Talán ez is érdekelni fogja — mondotta s néhány fényképet adott át. Elsárgultak már ezek is, de azért fölismertem néhány arcot, kü-lönösen a zászlóalj parancsnokának, Botskar-jeva asszonynak kemény, határozott arcvoná-sait.

Csodálatos asszony volt ez. Több ízben megsebesült, de alig gyógyult fel, mindannyi-szor újra visszatért a haza védelmezőinek so-rába. Az egyik, legnagyobb veszteséggel járt ütközet után különösen nagy erélyről és rend-kívüli bátorságról tett tanubizonyságot. Amikor már a század parancsnoka és valamennyi tisztje elesett vagy megsebesült s a legénység fejét vesztette, ő a csapatok élére állt és vezette az üt-közetet, míg új tiszt föl nem váltotta. 1917-ben, amikor a forradalom és vezetői a régi katoná-szellemet kiirtották s a hadsereget feloszlatták, ez a csodálatos asszony felismerte a nagy ve-szélyt s megvalósította azt az eszméjét, hogy asszony- és leánytársai hazaszeretétét és hősiés-ségét az ország érdekében értékesítse. 1917 szeptemberében az ő hallatlan energiája és fárad-hatatlan munkaeereje Oroszország több nagy városában megteremtette a női légiókat, melyek indulásra készen állottak, hogy a szolgálatnak ellenszegült férfibajtársaik helyére lépjenek. S az 1918-as döntő fontosságú esztendőben egy egész asszonyhadserget jelent meg a világ-háború csataterén és ismét megragadta a törté-

melem szekereknek a küllőit.

Az új Lenin-forradalom azonban elsöpörte a cár ügyetlen utódát és vele együtt eltűntek az amazonok is.

Az asszonylégió Nadjusája

Sokáig tartottam kezemben a fényképeket. Régen eltemetett emlékek és gondolatok váltak bennem újra élökké. Egy hazát elveszteni — nehéz, de elfelejteni — lehetetlen. Egy férfi haza nélkül beteg ember. Botskarjeva asszonyra gondolok, látom a női zászlóaljat ágyú-dörgések és gépfegyverek kallozása közben halálba rohanni a krevói véres csatamezőn.

— Elmesélné nekem az amazonok történetét? — kérdeztem végre, amikor néma merengésből magamhoz tértem.

— Miért? — kérdezte csodálkozva, — hiszen ön bizonyára többet tud róluk, mint én!

— Téved, Mrs Smith, amit én láttam, az csak, hogy úgy mondjam, külső megnyilvánulás. Ön azonban saját maga mindent átélt és végigcsinált.

Fejét rázta. Azután mégis más elhatározásra jutott.

— Jól van, kegyelmes uram, el fogom mesélni. Eddig soha nem beszéltem ezekről a dolgokról. Meg kell értenie: nagyon fájdalmasak

ezek az emlékek. Ön azonban az első bajtárs... az első krevói frontbajtárs, akivel az összeomlás óta találkoztam. És aztán — nevetett kissé — és aztán szerencséje is van, hogy éppen ma beszéltem velem!

— Miért éppen ma? — kérdeztem.
— Nem tudja, mi van ma? A krevói ütközet előestéje. Szeretem ezen az estén az esetek árnyait felidézni. Máskor sohasem teszem. Nagyon sötétek, nagyon feketék ezek az árnyak...

Mrs Smith újra elővette kézitáskáját. Kezbe foglalt képet tett elé: csinos fiatal leányt ábrázolt, ragyogó szemekkel, gondatlan mosollyal az ajka körül.

— Elbeszélésem hősnőjét — mondotta — Nadjusának hívják. A családi név nem fontos. A forradalom vihára elsodorta.

Hosszasan, figyelmesen néztem szép szomszédomat és mindjárt tisztában voltam vele, hogy ez a Mrs Smith, az asszonylégió Nadjusája.

A különbség csak az, hogy az élet kissé befátyolozta a ragyogó szemeket s alig észrevehető fájdalmas vonásokat rajzolt a finom arcára.

Es Mrs Smith mesélt...

(Jövő vasárnap folytatjuk.)

KERESZTREJTVÉNY

ROVATVEZETŐ: CSÜRÖS EMILIA.

44. (237.) szám.

Beküldte: **Fecser Mihály**

Fejedelmek és királyok jelmondatai.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34
35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51
52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68
69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	80a	81	82	83	84
85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101
102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118
119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135

Beküldendő: Vizsz. 1., 22., 69. + 72. Függ. 2., 17., 21. és 28. Beküldési határidő: november 25.

Vizszintes sorok:

1 III. Károly spanyol király jelmondata (nyilirányban). 18 Folyótorkolati tormalékkup. 19 A-val vadászkutyákat. 20 Vissza: Amphion király neje. 21 Vissza: személynév + régi fegyver + M. 22 IV. Henrik francia király jelmondata (nyilak irányában). 23 „zsúria. 24 I. E.

O. E. 25 Idegen kötőszó. 26 Somogy megyei község. 27 Amítás kezdete. 29 Helyhatározó. 30 Nur vegyesen. 31 „ción, Paraguay fővárosa. 33 Hajók veszjelzése. 34 Vissza: égési termék. 36 Betű, kiejtés szerint. 37 Felsőbírósgok határozata. 40 Vissza: súlymérték rövidítése + szívetcsoport. 41 Idegen kötőszó. 42 Ekezettel: Krisz-

tus előtti próféta. 43 A szerzetes. 44 Azonos kiejtésű magánhangzók. 45 Rossz sors. 48 I. Járom + II. Város, kiejtés szerint. 49 O-val a történelem muzsája. 50 Suba mássalhangzó + személynév. 51 A Tisza mellékfolyója. 53 Vissza: Hermin becézve. 54 E-vel, mezei számszám. 55 „olajok. 57 Román személynév. 58 Vissza: házi-apaállat (névelővel). 60 Kiadásban van. 61 Vissza: mázol. 62 Angol író és politikus (v = w). 66 Vissza: ilyen köz is van. 67 Ez az asszony + mutatónév tárgysetben. 69 + 72-ön folytatva: VIII. Henrik angol király jelmondata. 70 Vagdos. 71 Feladatok. 72 A 69. vizsz. folytatása. 73 Fut keverve + My. 74 Baranyamegyei község. 75 I. Ferdinánd magyar király jelmondata (nyilak irányában). 76 Zeus nevelkedési helye + A. 77 Cukrok. 78 Ekezettel: fa része. 79 Kandalók mássalhangzó keverve. 80 Kettős mássalhangzó. 81 Vegyes tag. 82 K. D. R. 83 A-val a helyre fellépés. 85 Cseh bankban van. 86 E-vel versenylovas. 88 Fató magánhangzó. 89 E. E. K. H. O. U. + Férfinév. 92 Vissza: Lettország fővárosa + igekötő + feltételes kötőszó. 93 A-val, edény. 94 Idegen rag + ilyen vers is van. 95 Szegélyek. 96 Kötőszó. 97 Ekezettel: Forrásvíz. 100 Folyó + Mekka része. 101 U-val gabona. 102 Állathang + vissza: növény. 103 Ekezettel: a vas is ez. 105 Atyját különösen szerető gyermekre mondják. 106 Vissza: a-val tejtermék. 107 Vegyes üreg. 109 „Á“-val ruhadarab. 110 Zenei hang + háziállat + e. 112 Mókus része. 113 A kék ég magánhangzó. 114 E-vel tagadószó + nemzet. 118 Sebe betűi vegyesen. 119 K-val Budapest elővárosa. 121 Pápák neve. 122 Feltételes kötőszó + kevert epe.

Függőleges sorok:

2 V. Károly király jelmondata. (Végén hiányzik egy „n” betű). 3 Öt különféle magánhangzó, az utolsó betű „n”. 4 Német löhere. 5 Helyhatározószó. 6 Rag. 7 Ekezettel: betegség jele. 8 Vissza: földtüremlés. 9 Ekezettel: agyagos. 10 Görög mitológiai istenség (ékezet törlessel). 11 G-vel előkelő. 12 Tyukol mássalhangzó keverve. 13 Vegyes „est”. 14 Igekötő. 15 E-vel kutyám. 16 Túrelmetlen felkiáltó szó + kettős francia magánhangzó. 17 (Utolsó -k = n) I. Miksa cimereiben a kétfejű sas egyik lába villámot (a büntetés jele), a másik pálmát (a jutalom jele) tartott, alatta ez a jelmondat: 21 II. Ottó német római császár jelmondata (nyilirányban). 22 A 22. vizsz. folytatása. (Ford.) 25 Bukásába. 28 Lázás betegség. 31 Vissza: fűszerezve. 32 „Ejnye” betűi keverve. 34 Nem régi török rang. 35 M. M. M. M. M. M. 38 Tápláló folyadék. 39 E + tul. 40 Leánynevé becézve. 46 Osztrák zeneszerző keresztnévnek kezdőbetűjével. 47 Hátsóindiai császárság + Brit-India fővárosa. 51 Igevégeződés + vissza: tulajdonaim (v = m). 52 Utolsó betű elsőnek téve: paszulyaink. 56 O + otthon. 58 Felkiáltás + kővágók mássalhangzó. 59 Régi pénz + O-val a végén idegen férfinév. 61 Vissza: Utókartya + REN. 63 Legáramlás. 64 „A tea” keverve. 65 Vissza: osztrák város (kiejtés szerint). 66 Vissza: szesz is van. 68 Teke mássalhangzó. 70 Azonos mássalhangzók. 75 Vissza: a vizsz. 75. folytatása. 78 Hires magyar étel névelővel. 80-a Katona felvétel. 83 Haza + mutató szó. 84 Mohamed leszármazottjának címe. 86 Z + idegen dallam. 87 A baromfiudvar parancsnoka. 90 Hiányban van. 91 Oázis része (ékezet törlessel). 92 Számnév. 95 Darabol (ékezet törlessel). 99 Svájci író és költő. 103 Ekezettel: nemes állat. 104 M. O. U. M. U. 108 Igekötő + Neli mássalhangzó. 110 Ekezettel: két házi állat. 111 Valakit vagy valamit táplál. 113 R-rel zenei dráma (fordítva). 115 Nyereg része. 116 Bankárban van. 117 I-vel idegen női név. 118 L-el Shakespeare hőse. 120 Vissza: Nógatás. 122 Feltételes kötőszó.

A 42. sz. keresztrejtvényünk helyes megfejtése: (Beküldte: **Páll V. Géza.**)

Keretsorok: (vizsz. 1. + függ. 1. vizsz. 57. + függ. 57.)

„Vajudni meddig tart még e világnak
Vészek és gyalázat el ne rántsanak,
Ó, értsd meg a szót árban és apályon
Olcsó malasztá szent imád ne váljon!”

Vizsz 35. Kerényi Frigyes, 71. Huszárkarebély.

Megfejtettek: Dombrády Ferenc, Misztrik Kató, Benedek Judit, özv. Záknoffy Antalné, Hodács Ágoston, Simon Mária és Zoltán, Kovásznai Évike, Papp Mózes, Adámkovits Aladárné, Stifter Béláné, Váry Katalin, dr. Kerekes Zoltán, Sándor János, Suszter Ottó, Kovács Margit, Gáll Mátyás, Szabó Gézané, Simon Klára, Müller Margit, Marosi Zoltán.

A sorsoláson **Sándor János** (Mercurea-Ciuc) nyerte meg a kisorsolt könyvet. Postára tettük.

A rovattervező üzenete

Dr. Kerekes Zoltán. Örömmel olvasom, hogy a kisorsolt könyv mennyire megnyerte tetszését. Páll V. Géza rejtvényeit megfejteni, tényleg nehezebb, mint az átlagos rejtvényeket — de nem lehetetlen. A bennük alrejtett érdekes mondá-

sok külön jutalmat jelentenek a megfejtőnek. Igért rejtvényt örömmel várom és ha jól sikerültek, hamarosan sorra is kerülhetnek. **Tedeschiné feltorjai Petheő Anna.** Amint a lekötött megfejtésből látható, a rejtvényben nem volt hiba, — hanem az ön részéről esett tévedés. I. I. = több í, vagy ik. Azonban egyetlen betű hiba miatt nyugodtan beküldheti a megfejtést, — hiszen némelyik rejtvényünk olyan ravasz, hogy többféle megfejtéssel is értelmesek a sorok. Annak igen örülök, hogy kedves időtöltése a rejtvényfejtés, betegséggéért sajnálom és őszinte szívvel gyógyulást kívánok. Nem próbálkozna meg rejtvény-szerkesztéssel? Hátha sikerül! Üdvözlét! **Búzás Imre.** Szíves észrevételeit köszönöm. Igaza van. Az ismeretlen kis községek ezután irtani fogom a rejtvényekből. Bizonyára több rejtvényfejtőnk lesz hálás önnek az észrevétele nyomán beállított újításért. **Schuszter Ottó.** A küldött rejtvényeket köszönöm, azonban nem ütök meg lapunk mértékét. Kérek érdekesebbeket és lehetőleg idősezerűbbeket. **Marosi Zoltán.** Az ígért rejtvényeket várom és ha sikerülnek, szívesen le is közlöm.

Olvassa el a Scherk arcviz üvegen levő kis könyvecskét. Látni fogja, hogy csak az alaposan megtisztított bőr friss és szép, csak ez bír az egészséges szépség vonzóerejével. Scherk arcviz tökéletesen megtisztítja a bőrt és az arcot ruganyossá, gyengéddé és rózsássá teszi. Üvegek á

Ez a könyv megad minden felvilágosítást

SCHERK PARIS - BERLIN - NEW YORK

Egy nagy magyar mérnök emlékezete

Irta: Belányi Imre

A minap a rádiót hallgatva, ismerős névre figyeltem fel: Kandó Kálmán emléktábláját leplezték le ünnepélyesen Budapesten. Nem hiszem, hogy öt országrészünkben sokan ismerték volna. Sőt valószínű, hogy még mérnöktársaim közül is kevesen tudják, hogy ki volt Kandó Kálmán? Én nemcsak személyesen ismertem őt, hanem egyenesen jó barátaim közé sorozhattam.

Kandó Kálmánt Thaly Guidó a kassa-oderbergi vasút igazgatója házában ismertem meg, ahova diákkoromban bejáratos voltam. Sokszor találkoztam ott az agg költő Tóth Lőrincével, aki Thaly Guidó apósa és Thaly Kálmánnal, aki emennek testvére volt.

Többször hallottam körükben említeni, hogy van nekik valami Kandó Kálmán rokonuk, aki Párizsban elég zajosan végezte a műegyetemet. Jómagam 1893-ban ismerkedtem meg vele, alig 28 éves korában. De már akkor oly nagy volt a híre, hogy a Ganz-gyár, amely ebben az időben kezdett áttérni a háromfázisú rendszerű gépek gyártására, őt hívta meg ezen szerkezetű motorok megépítéséhez. Kandó Kálmán fényesen oldotta meg feladatát. Az általa szerkesztett háromfázisú motor oly tökéletes volt, hogy jobb motort azóta sem gyártott sem Ganz, sem más gyár.

Mérnök, vagy más szakember, aki a Ganz-gyár „F” típusú motorát ismerte, tudja, mit dicsérek. Ez volt a Kandó szerkesztette háromfázisú motor.

A váltakozó áramu telepekkélel ért nagyszerű eredmények, kivált pedig a vízierőknek ezek utján való kihasználhatása már az 1890-es években arra a gondolatra vezették a világ szakembereit, hogy jó volna a nagyvasutakat villamosítani, ezek hajtására a vízierőket felhasználni és így a lokomotívok fűtésére szánt tüzelő anyagot megtakarítani. Kandó Kálmán a háromfázisú motorok tervezése és kipróbálása közben elért kedvező eredmények alapján tehát arra az elhatározásra jutott, hogy a nagyvasutak villamosítására a háromfázisú rendszert fogja alkalmazni. Ezért megtervezte háromfázisú vasutját és terveit a Ganz-gyár utján megvalósítani igyekezett.

A nagyvasutak elektromosítására Olaszország látszott a legalkalmasabb kezdőpontnak, mert ennek az országnak szene nincs és a Ganz-gyár abban az időben egymásután létesítette ott az elektromos világítási telepeket, úgy hogy a villamosított vasutak villamosítottak is meg voltak. Vilkellő üzleti összeköttetések is meg voltak. Vilkellő Olaszországnak nagyon sok jól kihasználható vízereje van, az Alpok déli lejtőjén, a Brente és más folyók kiépített vízierő már a háborút megelőző évben 35000 lóerőnél többet tudtak előállítani.

Kellő előkészítések után 1910-ben meg is épült Európa első elektromos nagyvasútja és Olaszországban a Kandó Kálmán háromfázisú rendszere szerint. Ez a vasút Lecco-Colico és Sondrio községeket kötötte össze.

Az elért eredmények kedvezőek voltak és az olasz kormány további elektromosításokat akart eszközölni, de ehhez az volt a kikötése, hogy a budai Ganz-gyár létesítsen olasz fiókgyárat Kandó Kálmánnak is volt kikötése és pedig az, hogy a Ganz-gyár, a többi mérnök ál-

tal máris irigylet évi 8000 korona fizetését emelje föl.

A Ganz-gyár vezetése akkor már bankemberek kezében volt, akik mind a két kívánság elől elzárkóztak, azt hívták, hogy az olasz kormány az elektromosítás folytatásáért más cégnél amúgy sem rendelheti meg és azt is gondolták, hogy Kandó Kálmán nem valósíthatja meg terveit máshol, mint a Ganz-gyár kebelében.

Az iránykeretű villamos bankférfiak alaposan megcsalódtak, mert az amerikai Westing-

Epilepsziában szenvedők

A világhírű amerikai „Donhide” a bécsi Wagner-Jauregg klinika véleménye szerint az epilepszia összes olyan eseteiben is használt, hol minden más kezelés eredménytelen maradt.

Postán 200 lei utánvétellel megrendelhető Császár gyógyszerár, București, Calea Victoriei 124.

house-gyár nagyhirtelen megteremtette Milánóban az olasz Wertinghouse gyárat, amely gyár Kandó Kálmánt évi 80.000 líra fizetéssel, tehát addigi fizetésének tízszeresével vette át. Kandó Kálmán magával vitte Olaszországba öccsét, Kandó Gyulát, a két Korbuly mérnököt és még több mérnököt és szerelőt a Ganz-gyárból. Ez a kis magyar kolónia a Westinghouse-gyár kebelében folytatta Olaszországban a nagyvasutak elektromosítását, amíg ki nem tört a világháború, amikor is természetesen Olaszországból távoznok kellett. A budai Ganz-gyár visszafogadta a tékozló fiukat és Kandó Kálmán a világháború idejét arra használta fel, hogy találmányát tökéletesítse.

Tudniillik az ő első rendszere alapján felépített vasut a gyakorlatban bizonyos hibákat mutatott fel.

Ezek között a legsúlyosabb az volt, hogy a háromfázisú áramot három vezetéken kellett vezetni. A gyakorlatban a váltóknál és kereszteléseknél ez a hármas vezeték rövidzárlatokat és más kellemetlenségeket okozott.

Alig mult el a világháború. Kandó Kálmán, előállt új rendszerével, amely egyesíti az egyfázisú vasutaknak azt az előnyét, hogy csak két vezeték szükséges, de biztosítja a háromfázisú rendszernek azt az előnyt, hogy az e rendszerű motorok indítási nyomatai nagy, tehát túlterhelhetők, könnyen indíthatók és kezelhetők.

Az új Kandó-féle rendszer szerint folytatja most a budai Ganz-gyár az olasz nagyvasutak elektromosítását. Már nemsokára 1000 kilométer vasutvonal lesz Olaszországban, amely elektromos vonattal jár.

Érdekes, hogy ez a rendszer annyira gazdaságos, hogy nemcsak vízierők kihasználására alkalmas, hanem bevált olyan helyen is, ahol a vontatásra szükséges energiát széllel termelik.

Magyarországon ezt a kérdést úgy oldották meg, hogy a szénbányák közvetlen közelében állították fel az áramtermelő telepeket, tehát a szént, annak szállítási költsége megtakarítását a bányából egyenesen a kazánok rostélyaira vezetik.

Az első elektromosított nagyvasut Magyarországon, amely Európában is az első között említhető, volt a gödöllő-váci vasút Rögön utána létesült a budapest-bécsi elektronos vasút. A magyar államvasutak vezetősége kinyitatta, hogy a Kandó-rendszerű elektromos vontatással a tüzelő anyag 25 százalékát lehet megtakarítani. Ebből a befektetés törlesztése két-három év alatt teljesíthető.

Hogy ez nem minden elektromos vasutnál van így, mutatják az E. T. Z. (Elektrotechnische Zeitung) közlései, amelyeket az A. G. I. R. (A román mérnökegyetel közlönye) is átvett. Ezen közlések szerint az Ausztriában és Németországban elektromosított nagyvasutak nem megtakarítással, hanem nagy ráfizetéssel dolgoztak. Ott t. i. nem a Kandó-féle rendszert alkalmazták, amely ma a Ganz-gyár szabadalmát képezi.

Kandó Kálmán még élhetett volna, ha élete végén megrendítő csapás nem érte volna. Későn nősült és két gyermeke nem érte volna. Későn fia olyan tehetségesnek ígérkezett, mint az atyja volt. Szülői talán elkövezték azt a nagyon is érthető hibát, hogy gyermekük tehetségét látva, nem igyekeztek figyelmeztetni a gyermekre, hanem szorakozás felé is terelni, hanem mindent megadtak neki, hogy tehetségét gyermek erején felül álló mértékig fejlessze. Ennek a fiúnak VI-ik gimnázista korában, jól bevezetett laboratoriuma volt és míg kortársai játszottak, vagy sportoltak, ő kísérletezett és felső mennyiségű problémákat fejtett. Ez a foglalkozás idő előtti túlságosan idegessé tette, úgy hogy szülei már nem merték sem inteni, sem irányítani.

Egy alkalommal, amikor apjának visszafellett, apja azt mondta neki: „Hisz te nem is vagy normális, téged ideggyógyintézetbe kellene adni.” A fiu nem felelt semmit, átment atyja dolgozószobájába és ott atyja revolverével agyonlőtte magát.

Atyja két évre rá 1934-ben, 66 éves korában követte őt a sírba.

Kérem a „Magyar Lapok” olvasóit, ne sajnáljanak velem együtt egy könnyet ejteni a nagy feltaláló, Kandó Kálmán tragikus sorsa felett.

Hányvismertetés

Diamandi Viktória: Túl a szerelmen

Diamandi Viktória jócsengésű nevét ismerik mindenütt, ahol ardeali könyvet olvasnak. Versei, novellái, regényei jelentek már meg és szenzibilis írásai utat találtak a közönség szívéhez. Most új regénye hagyta el a sajtót, amelyben az atheista író és a mélyszérs meggyőződéssel hívó asszony szereimét írja meg finom tollal. „Túl a szerelmen” a könyv címe s talá-lóbban nem is nevezhető volna el könyvét a szerzőnő. A regény témája ugyan nem egészen új, de rendkívül aktuális és a közönség férfi, fekozatos megtérése finom árnyalással van megfestve. Az atheista íróból szerzetes lesz, az asszonyból pedig apáca — s tul a földi szerelmen, Krisztus szerelmében egyesülnek lelkeikkel. Ez Diamandi Viktória új regényének legszebb fejezete, amelyben a két ember meghatóan szép búcsúzását írja meg a hívásos földi élettől. Bizonyos, hogy azok, akik a mai detektívromá-lomtultengés korában a finom és lelki szépségek iránt is fogékonvak, élvezettel fogják olvasni Diamandi Viktória könyvét, amely a szerzőnél kapható.

KÖZGAZDASÁG

Tokaji szüret 1936-ban

Évenként félmillió hektó hamisított aszu kerül forgalomba a világon. A tokajvidéki nem fogyasztja saját szőlőtermését. — Várossá építik a világhírű nektár szülőfaluját

Tokaj, november hó.

Tokaj. Ez a világhírű, de szemtől-szembe: lehangelőan igénytelen külsejű falu, alig félkilométernyi szélességben a Tiszával egyesült Bodrog és a tokaji hegyvonulat közé szorítva, jobbdán csak két tekerő, odon hársorával, az első pillanathban mélyseges csalódást kelt az érkező idegenben. Ez a szürke sárfészek volna az a hely, ahol a borok királya és a királyok bora, a tokaji nektár terem?... Az az érzése az idegennek, hogy felültették. Vagy nem Tokajba jutott, vagy pedig szüreti mókából afféle Potemkin-falut rögtönöztek a megtréfálására és valahová a színpalak mögé rejtették Tokaj valódi arcát.

De a kép gyorsan változik és vele az az érzés is. Az inkább talán zaránokvonatnak nevezhető szüreti filléres gyorsok sokszernyi izgató utasa a pincék felé sodor. Hát igen. Miért lenne város, hatalmas, szép Tokaj, amikor csak a bora a fontos, a bornak pedig nem cifra palotásorokban, hanem salétromos falu, hűs pincékben van a bölcsője és igazi tanyája?

A leghíresebb tokaji pince, az egykori Rákóczi-pince. Ma a Windischgraetz hercegeké. Kemény sziklába vájt alacsony alagút, szerte ágazó rövidebb hosszabb oldal folyosókkal. Mindmennyi utvesztő. Olyanok ezek a folyosók, mint a kazamaták, vagy kripták. (Sok-sok idegen harcosból szállt itt ki a lélek az évszázadok során, a tatárjárás, törökudulás és a magyar szabadságharcok idején.) A leghosszabb folyosó egy kilométer. De csak oda. Visszafelé már legalább három annak, aki végigizletti a fokozatokat a két puttonyos asszútól a hat puttonyosig. Közben rövidebb megállást tartva az önmaga jellegét megcáfoló szamorodni-évjáratoknál.

Tokajban nincsen óbor. Már a szónak jelentősebb értelmében. A legöregebb nektár sem érte el eddig korban a 30 esztendőt. Tokajban nem vették meg a borok, mert nem volt idejük rá. Szétkapkodták a világ minden tára felé.

De csak kapkodták. A világhéboru előtt a tokaji borok legnagyobb felvevő piaca a császári Németország és a cári Oroszország volt. Ez már elmúlt s vele múltott a királyok borának kelendősége is. Ma a honi pincékben vénnének Tokajhegyvalja kincsei: az aszu, a furmint, a szamorodni a hárslevelű asztali. A világ elpolgárosodik s vele a tokaji nektár is, amelyért ma már nem csesző aranyakkal, hanem kliring-elszámolással fizetnek — filléreket.

Az államok gazdasági elzárkózása katasztrófális károkat okoz Tokajhegyfaljának. De a tokaji évszázados jóhíreinek — eszmei szempontból — eddig ez sem árthatott. Tokajálves mennyiséget visznek belőle még a híres bortermő államokba is, mint például Olaszországba, Spanyolországba és Görögországba.

Tokajvidék szőlőterülete 7200 kat. hold és az évi bortermés átlag 40.000 hektoliter. Ebből az utóbbi nehéz esztendőben alig szállítottak külföldre 20—25 ezer hektolitert. Mégis — borászok megállapítása szerint — évenként közel félmillió hektó tokaji kerül piacra külföldön. A magyarázat: hamisítják a tokajit.

A tokajvidéki szőlő gyümölcsfogyasztási szempontból jelentéktelen. Bármely szőlővidék termése kelendőbb, mert edesebb, levelesebb. A tokaji szőlő fanyarkás-savanyú inkább. Tokajvidék lakossága, ha jó szőlőt kíván fogyasztani, messzi vidékről hozat.

Az utóbbi években nyaranta és ilyenkor koratéli szüret idején 1500—2000 külföldi látogat el Tokajba. Megmutatják nekik, hogyan készíti az aszu. Egy svájci csoport legutóbb felemlítette az idegenforgalmi hivatalnál, hogy Tokajban nem préselik, hanem lábbal tapossák a szőlőt. Kijelentették, hogy ők bizony soha többé nem lesznek tokajit! Az idegenforgalmi hivatal aztán leiratban kérte a hegyfalai pincegazdaságokat, hogy ne mutassák többé idegennek a présésüket. Márpedig, ha a jámbor svájciak tudnák, hogy mi a különbség a sajtolt és lábbal taposott szőlő bora között minőség tekintetében, egyenesen ragaszkodnának a lábbal taposás évszázados szokásához — mondják a tokajiak, nekik pedig igazán lehet hinni.

A tokaji hegy borát mindössze két szőlőfajta adja: a furmint és a hárslevelű. De bármilyen szőlőfajta kerül erre a vidékre, 2—3 év multán a termésből szűrt bor felveszi a tokaji jellegét. Viszont a Hegyaljáról elkerült vessző egy-kettőre elfajzik. A tokaji bor kiválóságát és jellegét a szőlő talaján kívül — lész és vulkánikus málladék, nyirok ez — főképpen a vidék sajátos éghajlata adja. Minőségi termés csakis hosszú, nap-sugaras ősz idején nyerhető, mert csak ilyen időben következik be a szemek töpörödése, aszúsodása, ami csekély víztartalom mellett a cukor oly nagy felhalmozódását okozza, hogy az ilyen szemekből készült bor szeszartalma a gazdag cukortartalom mellett az 5—16 százalékot is elér.

— szemenként külön válogatott aszúszemekből kiszivargó sűrű szirupszerű nedv szolgáltatja a hegyfalai pincék hírességének, az aszúszecniának lelkét. A péppé dörzsölt és musttal, esetleg borral felöntött szemekből készül a világhírű aszu. Ahány puttony (egy puttony 20—22 liter) pépet tesznek egy göncihordó musthoz (130—140 liter egy göncihordó ürtartalma) annyi puttonyosnak nevezik el az aszút. A csak részben aszúsodott szemekből a szamorodni, a k'p'péselt szemek újból felöntéséből pedig az aszúmás is készül. A közönséges bor a közönséges szemekből készül.

Tokaj 8 évszázadon át harci villonozások színhelye volt. Isten a tudója hány-szor pusztította el tűzvész, ragály, szőlejtét peng a fagy, jégverés, filoxera, peronospora. Amint mindenki ször életre kelt. Erős hitű, kemény akaratú nép éli szerény életét itt a hegyfalai háromszögben. S hogy a vidék most aranylag nyugalmi helyzetbe került s az idegenforgalma is nőtön nő, néhány lelkes, tettekre kész férfi — dr Fáy István (Cséppánal, Fejérr Anlár) főszolgabíróval, Fásznády Ferenc főjegyzővel és dr Nagy Ferenc igazgatóval az élen — nagyszabású munkatervet dolgozott ki Tokaj számára. Hogy valóban megtréfá hassák vele az ismét odavetett ismét idegent — pár év alatt elfintótták a régi, szegény képet és új hársorokat, hatalmas turista szállókat, gyönyörű vízparti sétányt építenek Tokajnak.

Pénzes Artur.

SZÍNHÁZ

A pármái hercegnő

(Operét bemutató az oradeai színházban.)

Pénteken este mutatta be a színház Szilágyi-Edecsko háromfelvonásos operettjét: A pármái hercegnőt. A darab meseje a régi huszárvilágban játszódik le. Egy fiatal kis hercegnő és egy fess magyar huszárkapitány szerelmét mutatja be. Operettül általában keveset várunk, de itt még azt a keveset sem találtuk meg. Vannak hangulatos és könnyed jelenetek, van néhány ügyesen megrajzolt figura, de ez még nem elég. A darab zenéje sem hozott semmi újat. Ismert melódiákat hallottunk minduntalan — lényegtelen változtatásokkal.

A szereplők élén Solymosán Magda és Jeney János közepes alakítást nyújtottak. Több énekszámukat lelkesen megtapsolták. Tompa Pufi kedvére kimókázhatta magát egy nagybajuszu állomásfőnök szerepében. Stefánidesz Ili és Csóka József táncai mindig sikert arattak. Stefánidesz Ili vidám, pezsgő játéka csattanó humora, különben is színnel, léttel töltötte meg a langyos operettet. — Miklóssy Margit pedig minden egyes szerepében nagyszerű. Az üres operettben nagyon is elfért Tebán és Bácsa Éva akrobatikus táncja, amelyet a közönség megismételtetett.

Diszletek és rendezés szempontjából is voltak kisebb hibák. A második felvonás fővárosi diszletéért és beállításáért azonban Gróf László minden dicseretet megérdemel. Schraiber Alajos karnagy előranguan vezette a zenekart. (b. s.)

— Vasárnapi előadások. Délután 3 órakor olcsó helyárrakkal a Néma levente, délután 6 óra-

kor a Pármái hercegnő, rendes helyárrakkal, este 8 órakor szüneti előadások a Csavargó-lány operéttel.

— Hamlet. Hétfőn este 8 órakor Shakespeare Hamletje kerül színre abban a teljesen újszerű rendezésben, amelyet nyáron a braşovi szabadtéri előadásban négyezer néző elragadtatása avatott színházunk legnagyobb sikerévé. A teljesen új diszleteket Rajnai Sándor és Kudelász Károly tervezték s Kádár Imre rendezte. A zenekar Beethoven Eroida szimfóniájával festi alá a Hamlet előadását.

AZ ORADEAI SZÍNHÁZ MŰSORA:

Vasárnap délután 3 órakor: **A néma levente.** (Olcsó helyárrakkal.) — Délután 6 órakor: **A pármái hercegnő.** — Este 9 órakor: **Csavargó-lány.**

Hétfő délután 5 órakor: **Mézeskolács.** (Olcsó helyárrakkal.) — Este 9 órakor: **Hamlet.**

Kedden 5 órakor: **Hajduk hadnagya.** Olcsó helyárrakkal. — 9 órakor: **Szent Johanna.** (Másodszor.) Rendes helyárrakkal.

Szerda 5 óra: **Éva.** Olcsó helyárrakkal. — Este 9 órakor: **Iff. Horváth Pál.** (Elsőször forgószínpadon.) Rendes helyárrakkal.

Csütörtök 5 óra: **Cigány.** Olcsó helyárrakkal. — Este 9 órakor: **Iff. Horváth Pál.** (Másodszor.) Rendes helyárrakkal.

Arcahiedetése

Lakás

Kiadó
egyszoba, konyha, előszoba lakás, Oradea, Str. Drina 7. szám.

Kétszobás
udvari lakás kiadó. Oradea, Str. Moldova 38.

Kapualatti
butorozott szoba, külön előszobával, esetleg ellátással is kiadó. Oradea, Str. Nicolae Zsiga No. 7.

Két utcai szoba
konyha és mellékhelyiségekkel álló lakás kiadó. Oradea, Str. Leazánului 12. sz.

Kiadó
egyszobás lakás. Oradea, Str. Dimitrie Cantemir 55. és Str. Pavel 17. szám.

Adás-vétel

Egy nagy
Meidinger vaskályha olcsón eladó. Madonna gyógyszertár, Oradea, Sztarovesky-u.

Hordozható írógépet
keresek megvételre, akár új, akár használt, de jó állapotban levőt. Ajánlatokat a kiadóhivatalba kérek „Írógép” jelzégre.

Eladó
nehély kredenc, asztal és egy 6 karú csillár. Oradea, Str. Pasteur No. 37.

MAGAS
árért veszek aranyt, ezüstöt, briliántot bármilyen mennyiségben. **HERBST** ékszerész. Oradea, Bul. General Brătianu No. 3.

Királypálma eladó
25 éves, gyönyörű példány. Oradea, Strada Stramba 2. sz. alatt.

Jókarban
levő félikabát 10—12 éves fiú részére eladó. Oradea, Str. Barieri 5.

Egy hangverseny
zongora eladó. Oradea, Str. Brătianu No. 27.

Egy jó karban
levő Bösendorfer zongora eladó. Xenopol-u. 7. Oradea. Köpf.

Különféle

Mindenesnek
románul is beszélő fiatal magyar leányt keres ökirályságban lakó gyermektelen ur családnak. Cim: Strada Nicolae Zsiga 34. szám.

Őszi
(francia) barack csemétek kaphatók dr Kaczián Kálmán gyümölcsészetenben, Oradea, Str. Ciarda 46. sz. a.

Magános urinó
mellé emennek gondozónak, Varrashoz, háztartásvezetéshez értek. Özv. Paľadyne, Oradea Szent László-utczán, Str. Brătianu No. 25.

Keresek
főzni jól tudó mindeneset. Cim a kiadóban.

ŐSZI ÜLTETÉSRE
gyümölcsfát, fenyőt, bukszust, rozsát nagy készlet miatt nagyon olcsón árusít. **CZIRA** kertészet, Oradea, Str. Prága 24.

321. számú
Heyman János, Industria Bank r. t. piculás könyv elvesztett. Kérjük a megtalálót a Magyar Lapok kiadóhivatalba beadni.

Ügyes varrólanók
felvetetnek Papp Ferenc női szabónál, Oradea, Str. Reg. Carol II. No. 19.

Gyomorégés,
és gyomorsavtúltengés, emésztési zavarok, epebaj ellen biztos hatású a Magotin gyomorpor. Ára 60 lel. Lerakat: Csanda gyógyszertár, Oradea.

Alkalmazás

Perfekt
román—német, kevés magyar tudással, gyakorlatos nevelőket keresek 2 kislány mellé. Cim: Suta könyvkereskedés, Satu-Mare, Jud. Satmar.

Kifutónak
jó megjelenésű 16—18 éves fiú felvételük Cziller Áruháza, Oradea.